

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**ANALIZA DAVČNIH OBREMENITEV
DOHODNINSKIH ZAVEZANCEV**

Anja Antolič

Ljubljana, september 2015

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA DAVČNIH OBREMENITEV DOHODNINSKIH
ZAVEZANCEV**

Kandidatka: Anja Antolič
Vpisna številka: 04041034
Študijski program: univerzitetni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: doc. dr. Tatjana Jovanović

Ljubljana, september 2015

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana Anja Antolič, študentka univerzitetnega študijske programa Uprava prva stopnja, z vpisno številko 04041034, sem avtorica diplomskega dela z naslovom: Analiza davčnih obremenitev dohodninskih zavezancev.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je priloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili;
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo, in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu;
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobesednega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerimi so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorstvu in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo;
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki »Dela FU«.

Diplomsko delo je lektoriral/a: Lilijana Štepic, prof.

Ljubljana, 10.09.2015

Podpis avtorice:

POVZETEK

V diplomskem delu želim predstaviti dohodnino v Republiki Sloveniji, pred in med krizo, z namenom ugotovitve učinkovitosti ukrepov, ki jih je država sprejela v času krize. V obdobju finančne in gospodarske krize je namreč večina članic EU uporabila različne ukrepe, s ciljem povečanja javnofinančnih prihodkov. V delu se želim osredotočiti, kakšni so bili ti ukrepi pri davku od dohodka fizičnih oseb v sosednjih državah in pa v Sloveniji.

Torej je cilj diplomskega dela analizirati, kakšna je obdavčitev z dohodnino v Sloveniji v primerjavi z drugimi državami in kako je breme tega davka porazdeljeno med različnimi skupinami zavezancev v Sloveniji, saj smo v proces obdavčitve osebnega prihodka in posledično plačevanja davka na ta dohodek vključeni praktično skoraj vsi. Namen diplomskega dela pa je ugotoviti, ali so bili ukrepi v času krize učinkoviti in ali so razbremenili ekonomsko šibkejšo glede na ostale.

Slovenija je kot ukrep pri dohodnini uporabila uvedbo večje splošne olajšave in s tem razbremenila zavezance z nižjimi dohodki. Glede na raziskavo so bili v obdobju med krizo pravzaprav vsi zavezanci nižje obdavčeni z davkom iz dohodka. Pri drugih državah članicah EU je med krizo veljal trend zmanjševanja davčnih stopenj in večanja olajšav za tiste z nižjimi dohodki. S tem je prišlo do še večjega zmanjšanja javnih prihodkov, vendar pa je manjša obdavčitev dela nujna za večjo gospodarsko rast.

Glede na to, da je davčna politika sestavni del makroekonomske politike in da je redistribucija davkov pomembna naloga vsake države, diplomsko delo prikazuje redistribucijo davka od dohodka fizičnih oseb med različnimi skupinami zavezancev v Sloveniji ter med sosednjimi državami.

Ključne besede: davek od dohodka fizičnih oseb, dohodnina, redistribucija davčnih bremen, dohodek iz zaposlitve, dohodninski razred, splošna olajšava

SUMMARY

ANALYSIS OF TAX BURDENS OF TAXPAYERS

In the present thesis, I would like to present the income tax in the Republic of Slovenia, before and during the crisis in order to determine the effectiveness of the measures adopted by the state in times of crisis. Namely, in the period of financial and economic crisis most EU member states applied different measures with the aim of increasing government revenues. In this work I would like to focus on what these measures were in the income tax of natural persons in neighbouring countries and in Slovenia.

So the purpose of the thesis is to analyze what the taxation of income is like in Slovenia compared with other countries and how the burden of this tax is distributed among the various groups of taxpayers in Slovenia, since practically almost all of us are included in the process of taxation of personal income and consequently of paying income tax. The aim of the present thesis is to determine whether, in time of crisis, the measures were effective and whether financially weaker taxpayers were relieved with the tax burden in comparison with the others. As an income tax measure Slovenia introduced larger general reliefs and by taking such a step taxpayers with lower incomes were relieved of tax burdens. According to the survey, in the period of crisis, all taxpayers were practically taxed with a lower income tax. During the crisis there was a prevailing trend of reducing tax rates and increasing tax reliefs for those with lower incomes in other EU member states. This meant an even greater decrease in public revenues, however, lower taxes on labor are necessary for greater economic growth.

Given the fact that tax policy is an integral part of macroeconomic policies and the redistribution of taxes is an important task for each country the present thesis shows the redistribution of the income tax of the income natural persons among different groups of taxpayers in Slovenia, as well as among neighbouring countries.

Keywords: tax on the income of natural persons, income tax, redistribution of tax burdens, income from employment, tax class, general relief

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK.....	v
SUMMARY	vi
KAZALO PONAZORITEV	viii
KAZALO GRAFIKONOV.....	viii
KAZALO TABEL	ix
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC	x
SEZNAM TUJIH IZRAZOV	xi
1 UVOD	1
2 DOHODNINA KOT DEL DAVČNEGA SISTEMA.....	3
2.1 OSNOVNI DAVČNI POJMI.....	3
2.2 DAVKI V SLOVENIJI.....	4
2.3 DOHODNINA NA SPLOŠNO	5
2.4 UKREPI NA PODROČJU DOHODNINE MED KRIZO	6
3 DAVEK OD DOHODKA FIZIČNIH OSEB V DRŽAVAH EU.....	9
3.1 DOHODNINA V SLOVENIJI	9
3.2 DOHODNINA V AVSTRIJI	11
3.3 DOHODNINA V ITALIJI	12
3.4 DOHODNINA NA HRVAŠKEM	13
4 ANALIZA DAVČNIH OBREMENITEV DOHODNINSKIH ZAVEZANCEV.....	15
4.1 METODOLOGIJA IZRAČUNA DOHODNINE	15
4.2 DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO PRED KRIZO.....	16
4.3 DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO MED KRIZO	19
4.4 PRIMERJAVA POVPREČNE OBDAVČITVE ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO PRED IN MED KRIZO	22
4.5 UGOTOVITVE.....	24
5 PRIMERJAVA STRUKTURE ZAVEZANCEV PO RAZREDIH DAVČNIH PRIHODKOV TER OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV Z DRUGIMI DRŽAVAMI	25
5.1 PRIMERJAVA STRUKTURE DAVČNIH ZAVEZANCEV IN DAVČNIH PRIHODKOV V SLOVENIJI V OBDOBJU PRED KRIZO	25
5.2 PRIMERJAVA STRUKTURE DAVČNIH ZAVEZANCEV IN DAVČNIH PRIHODKOV V SLOVENIJI MED KRIZO.....	27
5.3 PRIMERJAVA DAVČNIH OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV RAZLIČNIH DRŽAV	29
5.4 UGOTOVITVE.....	33
6 ZAKLJUČEK	34
LITERATURA IN VIRI.....	36
PRILOGE	39

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2005.....	17
Grafikon 2: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2006.....	18
Grafikon 3: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2007.....	19
Grafikon 4: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2010.....	20
Grafikon 5: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2011.....	21
Grafikon 6: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2012.....	22
Grafikon 7: Struktura povprečne plačane dohodnine glede na povprečni razpoložljivi dohodek zavezanca za dohodnino pred in med krizo.....	23
Grafikon 8: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v prvem davčnem razredu v obdobju pred krizo.....	25
Grafikon 9: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v drugem davčnem razredu v obdobju pred krizo.....	26
Grafikon 10: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v tretjem davčnem razredu v obdobju pred krizo.....	27
Grafikon 11: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v prvem davčnem razredu v obdobju med krizo.....	27
Grafikon 12: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v drugem davčnem razredu v obdobju med krizo.....	28
Grafikon 13: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v tretjem davčnem razredu v obdobju med krizo.....	29

KAZALO TABEL

Tabela 1: Dohodninska lestvica Slovenije za leto 2007.....	10
Tabela 2: Dohodninska lestvica Slovenije za leto 2012.....	10
Tabela 3: Dohodninska lestvica Avstrije za leto 2007.....	12
Tabela 4: Dohodninska lestvica Avstrije za leto 2012.....	12
Tabela 5: Dohodninska lestvica Italije za leto 2007 in 2012.....	13
Tabela 6: Dohodninska lestvica Hrvaške za leto 2007.....	14
Tabela 7: Dohodninska lestvica Hrvaške za leto 2012.....	14
Tabela 8: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2005.....	16
Tabela 9: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2006.....	17
Tabela 10: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2007.....	18
Tabela 11: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2010.....	19
Tabela 12: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2011.....	20
Tabela 13: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2012.....	21
Tabela 14: Povprečna obdavčitev zavezancev za dohodnino pred in med krizo.....	22
Tabela 15: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Avstrijo med leti 2007 in 2012.....	30
Tabela 16: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Hrvaško med leti 2007 in 2012.....	31
Tabela 17: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Italijo med leti 2007 in 2012.....	32

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

EU Evropa

RS Republika Slovenija

DURS Davčna uprava Republike Slovenije

FURS Finančna uprava Republike Slovenije

MP Minimalna plača

PP Povprečna plača

OECD Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj

SEZNAM TUJIH IZRAZOV

Tax credit Davek po odbitku

Tax allowance Znižanje davka

1 UVOD

V diplomski nalogi sem predstavila dohodnino v Republiki Sloveniji, ki velja za najpomembnejši osebni davek z vidika davčnih obremenitev zavezanca ter primerjala slednje po letih. Osredotočila sem se na obdobje pred in med gospodarsko oz. finančno krizo in primerjala, kakšno davčno breme so v omenjenih obdobjih nosili zavezanci v različnih dohodkovnih razredih. Tako sem v vzorec za primerjavo vzela zavezanca z minimalno letno plačo, zavezanca s 75% povprečno letno plačo, zavezanca s povprečno letno plačo, zavezanca s trikratno povprečno plačo in zavezanca s petkratno povprečno plačo. V obdobju krize se je namreč dohodninski zakon nekajkrat spreminjal zlasti v smeri zmanjševanja davčnega bremena najšibkejših skupin zavezancev ter prenosa na ekonomsko močnejše.

Za obdobje pred krizo sem primerjala leta 2005, 2006 in 2007. Leta 2007 smo z prenovljenim Zakonom o dohodnini (ZDoh-2) namesto petih davčnih razredov po novem dobili le tri davčne razrede v dohodninski lestvici, zato bi v diplomskem delu želela prikazati, kako je to vplivalo na davčno breme zavezancev. Za obdobje med krizo pa sem primerjala leta 2010, 2011 in 2012. V obdobju krize (2008) je bila uvedena dodatna splošna olajšava v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2), in sicer z namenom razbremenitve zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih.

V diplomski nalogi sem želela na podlagi dane literature in lastnih izračunov predstaviti naslednji dve hipotezi:

- Davčno breme zavezancev za dohodnino z najnižjimi dohodki se je v obdobju finančne in gospodarske krize zmanjšalo zaradi uvedbe dodatne olajšave.
- Davčno breme zavezancev za dohodnino z najvišjimi (3-kratnik in 5-kratnik povprečne plače v RS) dohodki se je v obdobju finančne in gospodarske krize povečalo, ker je bilo več njihovega dohodka razvrščenega pod obdavčitev z večjo davčno stopnjo kot posledica zmanjšanja števila davčnih razredov.

Cilj diplomskega dela je bil analizirati, kakšna je obdavčitev zavezancev z dohodnino v primerjavi z drugimi državami in kako se je breme davkov prerazporejalo med različnimi skupinami zavezancev v Sloveniji, saj smo v proces obdavčitve osebnega prihodka in posledično plačevanja davka na ta dohodek vključeni praktično skoraj vsi. Namen diplomskega dela je bil ugotoviti, ali so bili ukrepi v času krize učinkoviti in ali so razbremenili ekonomsko šibkejše glede na ostale.

Pri izdelavi diplomske naloge sem uporabila študij domače in tuje literature ter primarne (pravni akti) in sekundarne vire (knjige). V empiričnem delu naloge sem na podlagi simulacij in lastnih izračunov na splošnih podatkih uporabila primerjalno metodo po letih ter tako analizirala stanje in potrdila oz. ovrgla postavljeni hipotezi.

Po uvodnem poglavju je v drugem poglavju predstavljen davčni sistem, saj se celo diplomsko delo nanaša na davek od dohodka fizičnih oseb, ki je del davčnega sistema. Davčni sistem je najprej zgodovinsko opisan na splošno ter za Slovenijo skozi spoznanja oz. raziskave različnih slovenskih avtorjev. Ker je davčni sistem mehanizem izvajanja fiskalne politike, so predstavljena tudi načela, po katerih mora delovati. Sestavina davčnega sistema so davki, katerih imamo v Sloveniji več in se z njimi financira javna poraba, zato so v nadaljevanju poglavja obrazloženi javni prihodki in funkcije javnega sektorja. Na koncu so definirani še davčni pojmi, ki so pomembni za razumevanje davčnega sistema, predvsem pa davka od dohodka fizičnih oseb. Točka 2.2 opisuje spremembe davčnega sistema v Sloveniji in našteva za njo značilne davke. Točka 2.3 opredeljuje davek od dohodka fizičnih oseb na splošno (krajše dohodnina) in kaj je sploh razlog za uvedbo dohodnine. Davek od dohodka fizičnih oseb je določen kot relativno mlajši davek, saj se je začel uveljavljati šele v 19. tem stoletju. Dve izmed glavnih lastnosti davka na dohodek sta pravičnost in fleksibilnost, saj se ga lažje spremeni oz. zmanjša upoštevajoč življenjske okoliščine posameznika (vzdrževanje družinskih članov...). Zadnja točka opisuje dohodnino med gospodarsko in finančno krizo, ko so bile zaznamovanje javne finance številnih držav EU in navaja ukrepe, ki so jih sprejele različne države članice, prav tako pa Slovenija.

V tretjem poglavju je predstavljena dohodnina v Sloveniji, Avstriji, Italiji in na Hrvaškem, kjer so prikazane dohodninske lestvice za leti 2007 (pred krizo) in 2012 (med krizo) ter je specifično opisano, kdo je zavezanec za dohodnino, kaj je predmet obdavčitve ter kakšne so olajšave.

Četrto poglavje je namenjeno lastni raziskavi, in sicer analizi davčnih obremenitev različnih zavezancev za dohodnino v letih pred krizo (2005-2007) in v letih med krizo (2010-2012) z namenom ugotovitve, kako so ukrepi med krizo dejansko znižali davčno obremenitev zavezancev. Predstavljeni so podatki (dohodninska lestvica, olajšave, socialni prispevki) in koraki za izračun dohodnine. Nato sledi dejanski izračun davčne obremenitve pri zavezancih z minimalno, 75% povprečno plačo, povprečno plačo, 3-kratno povprečno plačo in 5-kratno povprečno plačo in prikaz razlike v višini davčne obremenitve v obdobju pred in med krizo. Kot dodatek k zadnjemu podpoglavju je dodana še točka, v kateri so predstavljene bistvene ugotovitve poglavja ter potrditev oz. ovržba postavljenih hipotez.

V petem poglavju so navedene strukture zavezancev in davčnih prihodkov po razredih v Sloveniji med leti 2005-2007 in 2010-2012 z namenom ugotovitve dejanske davčne situacije iz naslova dohodnine v posameznem letu. To poglavje analizira tudi dohodninske lestvice drugih držav (Italije, Hrvaške in Avstrije) ter obdavčitve neto letnih davčnih osnov in jih primerja s slovensko dohodninsko lestvico in obdavčitvijo. Na koncu poglavja pa so po zgledu četrtega poglavja dodane še ugotovitve.

2 DOHODNINA KOT DEL DAVČNEGA SISTEMA

2.1 OSNOVNI DAVČNI POJMI

»Davke poznamo že, odkar obstajajo organizirane družbe, spreminjajo se samo njihove oblike« (Kranjec, 2003, str. 53). Davki so se skozi zgodovino venomer spreminjali in šele v novejši zgodovini lahko govorimo o prevladi denarnih davkov. Že od nekdaj je za njih značilno, da so prisilna dajatev državi (Kranjec, 2003, str. 53). Davki so dobili svetovno gledano največji pomen v srednjem veku, vendar ne v vseh državah enako in hkrati. Najprej so se razvili predvsem v državah (Franciji in Veliki Britaniji), kjer se je državna oblast hitreje organizirala (Pernek, Kostanjevec & Čampa, 2009, str. 47). Davčni sistemi so v primerjavi s prejšnjimi obdobji bolj demokratični, saj se posameznik sam odloči, kje bo živel in plačeval davke, česar včasih ni mogel, prav tako pa davki ne pomenijo absolutne obveznosti državi, kot je to pomenilo nekoč. Z njimi se financira javna poraba (Kranjec, 2003, str. 53-54).

Davčni sistem je mehanizem za izvajanje fiskalne politike na strani prihodkov, zato mora biti izoblikovan po določenih načelih. Ne sme izkrivljati ekonomske učinkovitosti ter mora biti pravičen, kar pomeni, da vsi državljani prispevajo v skladu s svojimi sposobnostmi. Mora biti razumljiv in enostaven davkoplačevalcem ter poslovati z nizkimi stroški. Fleksibilno se mora prilagajati gospodarskim spremembam in biti predmet transparentnega in demokratičnega političnega procesa, tako da lahko davkoplačevalci vplivajo na izbiro davkov in javnih izdatkov v skladu s svojimi preferencami (Kranjec, 2003, str. 58-59). Davčna struktura je zelo pomemben vidik koncepta kakovosti obdavčitve. Ukvarja se tudi z oblikovanjem davčne politike za doseganje ciljev zelene politike, hkrati pa pospešuje gospodarsko rast (kar je nasploh pomembno v času krize) in zmanjšuje stroške pobiranja davkov (Szarowska, 2014, str. 662-663).

Davčna politika je bila vzpostavljena z namenom zbiranja javnih prihodkov, ki služijo proizvodnji različnih javnih dobrin in je sestavni del makroekonomske politike. Gre torej za posredno plačevanje koristi, ki jih imata posameznik ali podjetje od javnega sektorja. Naloga davčne politike je pomembna pri petih funkcijah države oz. javnega sektorja. To so (Klun, 2011, str. 15):

- Prerazdelitvena (distributivna) funkcija: Skrbi za prerazdeljevanje dohodka prebivalcev, ki se od premožnejših prerazdeli k revnejšim.
- Alokacijska funkcija: Vpliva na razdelitev sredstev v družbi.
- Stabilizacijska funkcija: Država uravnava razvoj gospodarstva, inflacijo in nezaposlenost.
- Regulatorna funkcija: Vzdržuje red in mir ter pravni sistem.
- Informacijska funkcija: Država svoje državljane informira.

Davčni prihodki spadajo pod osnovne prihodke javnega sektorja, kamor spadajo še transferni in drugi prihodki. Delimo jih na davke (predstavljajo enostranski prisilni odvzem realnega dohodka oz. kupne moči), ter na prispevke, (s plačevanjem katerih smo deležni tudi določenega obsega pravic, kot so pokojnine, zdravstvena oskrba itd). Tako davki kot

prispevki so oblika prisilnih dajatev (Stanovnik, 2008, str.42). Obdavčenje je sestavni del makroekonomske politike in je vanj vključen praktično vsak državljan. Obdavčenih je večina zaslužkov, saj se nekaterih davkov državljanji sploh ne zavedamo, ker je že katerikoli nakup, npr. hrane, dejansko tudi plačilo davka (Klun, 2011, str. 14).

Osnovni davčni pojmi so (Klun, 2011, str. 26-29):

- davčni zavezanec je pravna ali fizična oseba, ki ji davčna zakonodaja nalaga obveznost plačila davka. Davčni zavezanec ni nujno tudi plačnik davčne obveznosti;
- davčna osnova je vrednost ali količina, na katero se nanaša davčna stopnja. S pomočjo davčne osnove in davčne stopnje dobimo davčno obveznost oziroma znesek davka, ki ga je treba plačati;
- davčna stopnja, ki lahko podana je v znesku ali odstotku. Če je znan znesek, potem nam davčna stopnja pove, kolikšen znesek na določeno količino ali vrednost je treba plačati v obliki davka, oziroma če gre za odstotek, kolikšen del vrednosti pomeni davek. Ločimo povprečno¹ in mejno davčno stopnjo²;
- efektivna davčna stopnja predstavlja razmerje med vsemi plačanimi davki in dohodkom pred obdavčitvijo;
- davčna olajšava je zmanjšanje davčne obveznosti. Poznamo jo v dveh oblikah, in sicer kot odbitek pred obdavčljivo osnovo (to pomeni, da se zniža davčna osnova) ali pa kot znižanje davka (zniža se davčna obveznost).
- oprostitev ali izzetje iz plačila davka je primer, kod davka na določen vir ali za določeno dejavnost oziroma določeni skupini ni treba plačati;
- Davki po odbitku in akontacijski davki: Davek po odbitku je davek, ki je plačan ob izplačilu dohodka (davčni odtegljaj). Če tak davek predstavlja plačevanje davčne obveznosti v naprej, je to akontacijski davek (npr. akontacija dohodnine pri izplačilu plače).

2.2 DAVKI V SLOVENIJI

Slovenija je svoj davčni sistem temeljito reformirala takoj po osamosvojitvi. Značilnosti dotedanjega sistema so bile, da so se davčne stopnje določale na mnogih mestih, davčnih obveznosti pa je bilo ogromno. Posamezni davki so imeli veliko število stopenj in različne osnove. »Z davčno reformo je bil uveden fiskalni sistem, ki je bil primerljiv z razvitimi državami. V sistemu neposrednih dajatev je bila opravljena temeljita revizija in zmanjšanje števila davkov in prispevkov, različnih davčnih osnov, ter davčnih virov. Kot glavni podjetniški davek je bil uveden davek od dobička pravnih oseb, kot glavni osebni davek pa

¹ »Povprečna davčna stopnja je razmerje med celotnim plačanim davkom in davčno osnovo« (Klun, 2011, str. 27).

² »Mejna davčna stopnja je razmerje med spremembo celotnega plačila davka in spremembo davčne osnove. Torej nam mejna davčna stopnja kaže, za koliko se poveča davčna obveznost, če se poveča davčna osnova« (Klun, 2011, str. 27).

dohodnina. Prispevki so bili zadržani za financiranje pokojninskega, invalidskega in zdravstvenega zavarovanja, za zaposlovanje in starševsko varstvo. Ves čas od osamosvojitve dalje so se spreminjali posamezni deli zakonodaje pri posameznih davkih, in sicer od spreminjanja stopenj, olajšav, širitev davčnih osnov, uvajale pa so se tudi nove dajatve« (Klun 2010, str. 35).

V Sloveniji poznamo naslednje davke (Klun,2011, str. 46):

- davek od dohodka fizičnih oseb,
- davek od dohodka pravnih oseb,
- davek na posebne prejemke,
- davke na premoženje (na dediščine in darila),
- davke na blago in storitve (na promet proizvodov in storitev, DDV, trošarine),
- davek na mednarodno trgovino in transakcije (carine),
- druge davke (davki na dobitke od iger na srečo, davek od prometa zavarovalnih poslov itd.),
- prispevke za socialno varnost.

2.3 DOHODNINA NA SPLOŠNO

Zgodovinsko gledano je dohodnina eden izmed mlajših davkov, saj se je v Evropi začel uveljavljati šele konec 19. stoletja (Stanovnik, 2008, str.83). Davek na dohodek se je prvič pojavil v Veliki Britaniji v času Napoleonovih vojn in še danes predstavlja najpomembnejši davek v večini držav (Pernek, Kostanjevec & Čampa, 2009, str. 47). Natančneje se je dohodnina pojavila kot dajatev za financiranje Napoleonovih vojn. Ko je bilo vojne konec, je bila dohodnina v Veliki Britaniji davčno ukinjena in kmalu spet začasno sprejeta, da je zapolnila proračunski primanjkljaj. Šele leta 1880 je bila splošno sprejeta kot stalna dajatev v Veliki Britaniji. Po zgledu Velike Britanije je okoli leta 1840 več nemških držav začelo eksperimentirati z davkom na dohodek, vendar pa je dohodnina postala učinkovit fiskalni instrument šele leta 1891, ko je prišlo do Pruske reforme. Kasneje se je dohodnina pojavila še v Franciji, Italiji in v Skandinavskih državah ter se nato postopoma razširila po Evropskih državah (Encyclopaedia Britannica, 2015).

Pogoj za uvedbo dohodnine, kot jo poznamo danes, je sorazmerno visoka stopnja denarnega gospodarstva, kar se zdi danes samoumevno, vedno pa ni bilo tako. Danes je dohodnina v razvitih državah pomemben davčni vir. V državah EU dohodnina predstavlja v povprečju več kot eno četrtno davčnih prihodkov, v skandinavskih državah pa med eno tretjino in eno polovico (Kranjec, 2003, str. 95). V zadnjih 30. letih se je najvišja davčna stopnja v razvitih državah OECD znižala iz 70% na manj kot 50% (Ganghof, 2006, str. 1). Dohodnina je torej pomemben vir javnih prihodkov, saj, kot že rečeno, trenutno predstavlja skoraj četrtno vseh davkov, in sicer 24 % vseh davkov v OECD državah ter 21% v državah članicah EU (Szarowska, 2014, str. 662).

Davek od dohodka fizičnih oseb velja kot eden pravičnejših davkov, saj temelji na predpostavki, da je dohodek posameznika najboljši pokazatelj posameznikove zmožnosti,

da prispeva k javnemu sektorju. Je tudi veliko bolj fleksibilen, kot so ostali davki, saj se ga da lažje spremeniti oz. zmanjšati, ko na sposobnost zavezanca za plačilo davka iz dohodnine vplivajo različne življenjske okoliščine, kot so vzdrževanje družinskih članov, zdravstveni stroški, itd (Encyclopaedia Britannica, 2015). Davek na dohodek se spremeni oz. zmanjša z vpeljavo številnih davčnih olajšav in oprostitev. Tako je ena izmed njegovih značilnosti ta, da vpliva na materialni položaj davčnega zavezanca in njegove družine in ga zato lahko, kot smo že omenili, imamo za pravičnega. Njegova druga bistvena lastnost je, da se s pomočjo progresivnih davčnih stopenj pojavlja v funkciji tako imenovanega vgrajenega avtomatskega stabilizatorja. Prav tako se ga uvršča med davke, katerih izvajanje je zapleteno in zahtevno predvsem zaradi določanja mnogih elementov, ki so pomembni za obdavčitev. V Združenih državah Amerike mora npr. preko polovica zavezancev za dohodnino poiskati strokovno pomoč davčnih svetovalcev pred vložitvijo davčne prijave na pristojni organ (Pernek, Kostanjevec & Čampa, 2009, str. 67).

Dohodnina je v večini držav progresivni davek.³ Davčna osnova je po navadi določena tako, da se od dohodkov, ki so predmet obdavčenja, odštejejo morebitni priznani stroški za ustvarjanje tega dohodka (prispevki za socialno varnost) ter olajšave. Vsaka država določi dohodke, ki so obdavčeni. Pri tem se upoštevata dva pristopa (Klun, 2011, str. 50):

- Celovit pristop, ki obravnava vse dohodke enako, le-ti se seštejejo in na vsoto se aplicira davčna stopnja).
- Cedularni pristop: Dohodke obravnava različno, kar pomeni, da je vsak dohodkovni vir obdavčen drugače⁴.

»Države se med seboj razlikujejo tudi po enoti obdavčenja. Enota obdavčenja je namreč lahko posameznik ali družina. Če je enota obdavčenja družina, govorimo o t. i. cepitvenem sistemu. Način pobiranja dohodnine je v večini držav podoben, saj gre za davek po odbitku, kar pomeni, da se ob izplačilu dohodkov odtegne tudi znesek davka. Tako pobrani davki so akontacijski, saj se ob oddaji davčne napovedi davek obračuna in zavezanec prejme odločbo, s katero mu je dohodnina odmerjena. Pri tem doplača samo razliko med že vplačanimi akontacijami in obračunano vrednostjo. Če akontacije presežejo obračunani znesek dohodnine, zavezanec dobi preveč plačani davek vrnjen⁵« (Klun, 2011, str. 51).

2.4 UKREPI NA PODROČJU DOHODNINE MED KRIZO

Med gospodarsko in finančno krizo so bile zaznamovane javne finance številnih držav EU. Povečal se je javni dolg, kar je privedlo do proračunskega primanjkljaja (Klun & Jovanovič,

³ Progresivni davek pomeni, da davčna stopnja narašča z naraščanjem davčne osnove (Klun, 2011, str. 27).

⁴ »V Sloveniji od leta 2006 velja cedularni pristop, saj so t. i. pasivni dohodki (dividende, obresti in kapitalski dobički) obdavčeni s proporcionalno stopnjo (fiksna stopnja), aktivni dohodki pa po progresivnih davčnih stopnjah« (Klun, 2011, str. 50).

⁵ »V Sloveniji je znesek vračil po navadi višji od doplačil dohodnine« (Klun, 2011, str. 51).

2012, str. 159). Do javnega dolga pride, ko višina javnih izdatkov preseže višino javnih prihodkov v državi. Kot smo že omenili, je zbiranje javnih prihodkov bistvena naloga davčne politike, to vlogo pa ima tako tudi dohodnina. Davčni prihodki so v državah EU upadli že leta 2008 (Klun & Jovanovič, 2012, str. 160). Od leta 2010 so se vlade celotnega evroobmočja srečale z veliko dolžniško krizo (javni dolg), medtem ko so se Grčija, Irska in Portugalska obrnile na druge države članice po posojila, da bi zmanjšale svoj javni dolg (Klun & Jovanovič, 2012, str. 160).

V začetku devetdesetih let so številne države zmanjšale davčna bremena z zmanjševanjem dohodnine, socialnih prispevkov in davka od dohodkov pravnih oseb predvsem zaradi dobrega proračunskega položaja. Po trendu zmanjševanja davčnega bremena je le-to spet naraslo med leti 2005 in 2007, leta 2008 pa je zopet prišlo do zmanjševanja davčnega bremena in s tem tudi zmanjšanja davčnih prihodkov kot posledica ekonomske in finančne krize. V skoraj vseh evropskih državah je bil najmočnejši upad davčnih prihodkov opazen v letu 2009, kar se pripisuje predvsem donosu iz dohodnine in davka od dohodka pravnih oseb. Donos se je zmanjšal predvsem z namenom zmanjšanja obdavčitve dela (European Commission, 2010). V letu 2009 je bil opazen tudi največji porast v javnofinančnih izdatkih v državah članicah EU, predvsem v Grčiji in Litvi (Klun & Jovanovič, 2012, str. 163-164).

Da bi evropsko gospodarstvo postalo bolj konkurenčno, je morala EU znižati visoke stroške dela. Večina davčnih reform se je po letu 2000 usmerjala na zniževanje davčnih stopenj pri obdavčenju posameznikov z različnimi in predvsem večjimi olajšavami za tiste z nizkimi dohodki in zniževanjem najvišjih davčnih stopenj (Klun & Jovanovič, 2012, str. 165-166). Če se osredotočimo na dohodnino, je davčne stopnje v letih 2009-2010 pri dohodnini znižalo 9 članic, splošno olajšavo ali neobdavčljive zneske pa je povečalo kar 20 članic EU (European Commission, 2010).

Po istem trendu kot v drugih državah članicah EU se je tudi Slovenija v izbruhu krize srečala z izrazitim poslabšanjem javnofinančnega stanja (Klun & Jovanovič, 2012, str. 164). V Sloveniji so se kot posledica upada gospodarske aktivnosti izrazito zmanjšali javnofinančni prihodki, povečali pa so se javnofinančni odhodki (za brezposelne, subvencije...) Kot članica evroobmočja je morala upoštevati pravila Pakta stabilnosti in rasti (javnih prihodkov mora biti dovolj glede na izdatke in zniževanje davčnih obremenitev za večjo konkurenčnost gospodarstva), zato je morala do leta 2013 znižati javnofinančni primanjkljaj. V ta namen je morala vsako leto zbrati prihranke, ki jih je zbrala z različnimi ukrepi na področju javnega sektorja. Eden izmed ukrepov je tudi racionalizacija distributivne vloge države, torej prerazdeljevanje dohodka od premožnejših k revnejšim (European Commission, 2010). Ena izmed očitnejših davčnih sprememb v Sloveniji je bilo pri dohodnini povečanje splošne olajšave. V Avstriji so leta 2009 znižali davčne stopnje v drugem in tretjem dohodninskem razredu ter zvišali širino prvega in zadnjega dohodninskega razreda. V Italiji pa je bilo največ sprememb vezanih na spremembe olajšav pri različnih davkih (Klun & Jovanovič, 2012, str. 167-168). V tretjem poglavju si bomo podrobneje pogledali značilnosti dohodnine v državah EU, samo obdavčitev pa v raziskovalnem delu v poglavju 5.3.

Pomen dohodnine ni torej samo v finančnem prispevku v državni proračun, temveč tudi v njenem vplivu na druge vladne politike in cilje. Kot smo spoznali, so to gospodarska rast, prerazdeljevanje dohodka, konkurenčnost države, delujoč sistem trga dela in fiskalni liberalizem (Szarowska, 2014, str. 668).

3 DAVEK OD DOHODKA FIZIČNIH OSEB V DRŽAVAH EU

3.1 DOHODNINA V SLOVENIJI

Dohodnina je davek od dohodka fizičnih oseb in je prihodek državnega proračuna ter občin. Je eden izmed »velike trojice davkov«, kamor spadajo še davki na blago in storitve in prispevki za socialno varnost. Dohodnina je bila v davčni sistem Slovenije uvedena leta 1991. Znatne spremembe pri tem davku so nastopile leta 1994 in so zajele predvsem standardne in nestandardne olajšave. Korenito reformo je doživela s spremembo zakonodaje v letu 2004 ter s popravki v letih 2005 in 2006 (Klun, 2011, str. 51). Danes dohodnino ureja Zakon o dohodnini (v nadaljevanju ZDoh-2), ki je stopil v veljavo 1.1.2007 (ZDoh-2, Uradni list RS, št. 13/11).

Zavezanec za dohodnino je rezident RS, ki prejema kateregakoli od obdavčenih dohodkovnih virov v Sloveniji ali zunaj nje. Nerezidenti so obdavčeni z dohodnino od dohodka iz virov v Sloveniji. Zavezanec je rezident, če izpolnjuje katerega od naslednjih pogojev (Klun, 2011, str.60):

- ima uradno prijavljeno stalno prebivališče v Sloveniji;
- biva zunaj Slovenije zaradi zaposlitve na diplomatskem predstavništvu, konzulatu, mednarodni misiji RS ali misiji RS pri Evropski komisiji, kot javni uslužbenec z diplomatskim ali konzularnim statusom ali je zakonec ali vzdrževani član takega uslužbenca;
- je bil rezident v kateremkoli obdobju preteklega ali tekočega leta in biva zunaj Slovenije zaradi zaposlitve v diplomatskih predstavništvih, v institucijah EU ipd;
- ima svoje običajno bivališče ali središče svojih osebnih in ekonomskih interesov v Sloveniji;
- je v kateremkoli času v davčnem letu navzoč v Sloveniji skupno več kot 183 dni.

Zakon o dohodnini (ZDoh-2) določa naslednje vrste dohodkov, ki so predmet obdavčitve v Sloveniji:

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz dejavnosti,
- dohodek iz osnove kmetijske in gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz kapitala,
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice,
- drugi dohodki.

Ker se bom v svoji analizi v 4. poglavju osredotočila zgolj na dohodek iz zaposlitve, bom slednjega podrobneje opisala. Za dohodke iz zaposlitve po ZDoh-2 štejemo predvsem dohodek iz delovnega razmerja in dohodek iz drugega pogodbenega razmerja (delo preko študentskega servisa). Pod dohodke iz zaposlitve spadajo plače, regres, jubilejne nagrade, bonitete, dohodki iz avtorskega dela, delodajalčeva nadomestila, solidarnostna pomoč, odpravnine, pokojnine itd. Za obdavčitev se pri plačah šteje tudi letni znesek nadomestil plač, letni znesek regresa, stroški dela, kot so dnevnice in prevoz, če presegajo višino, določeno s strani Vlade RS. Isto velja za jubilejne nagrade ter odpravnine, če presegajo določeno višino. Davčna osnova pri dohodku iz zaposlitve (natančneje pri plačah) je letna bruto plača, zmanjšanja za obvezne prispevke za socialno varnost (Čok, in drugi, 2012, str. 30-32). Plače so najpomembnejši vir dohodka fizičnih oseb, zato se davek od tega dohodkovnega vira pobira sproti ob mesečnem ali tedenskem izplačilu, in sicer v obliki davka po odbitku (Stanovnik, 2008, str. 90). S tem se država na nek način zavaruje do stalnih

denarnih prilivov v proračun. »Za dohodke iz zaposlitve je akontacija dohodnine določena z dohodninsko lestvico« (Klun, 2011, str. 56). Natančneje si bomo pogledali obdavčitev dohodka iz zaposlitve v četrtem poglavju.

Kot smo že omenili, velja dohodnina kot eden izmed pravičnejših davkov, saj upošteva posameznikovo zmožnost za plačilo davka. Upošteva jo z olajšavami, ki mu znižajo obdavčljivo osnovo ali pa davčno obveznost oz. davek. V Sloveniji so zavezanci za dohodnino upravičeni do splošne olajšave, osebne olajšave, posebne osebne olajšave, posebne olajšave za vzdrževane otroke, olajšave za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in posebne osebne olajšave za rezidenta – čezmejnega delovnega migranta (FURS, 2015). Kot olajšave pa lahko uveljavljajo še donacije in naložbe v okolju prijazne in energetsko učinkovite proizvode (European Commission, 2015). »Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug rezident zanje ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana« (DURS, 2007). Od leta 2008 naprej je višina skupne splošne olajšave odvisna od višine skupnega dohodka zavezanca za dohodnino (DURS, 2008). Osebne olajšave so namenjene invalidom s 100% telesno okvaro in osebam po dopolnjenem 65. letu starosti. Posebna osebna olajšava pa je namenjena rezidentu RS, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta (DURS, 2012). Vse te olajšave so v obliki odbitka pred obdavčljivo osnovo razen upokojske olajšave, ki znižuje davčno obveznost, torej davek. Vse olajšave imajo z novim zakonom (ZDoh-2) določen fikсни znesek, ki se revalorizira vsako leto, na enak način kot zneski v dohodninski lestvici (Klun, 2011, str. 61).

Slovenija sodi v skupino evropskih držav, ki so se v zadnjem desetletju trudile zmanjšati davčno obremenitev za zavezanca od dohodnine. Najbolj vidna je sprememba pri osebah z nižjimi dohodki, saj se je davčna obremenitev le-teh od leta 2008 vidno znižala (Čok, Sambt, Košak, Verbič & Majcen, 2011, str. 503).

Tabela 1: Dohodninska lestvica Slovenije za leto 2007

DOHODNINSKA LESTVICA SLOVENIJE ZA LETO 2007			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
	6.800,00 €		16%
6.800,00 €	13.600,00 €	1.088,00 €	27%
13.600,00 €		2.924,00 €	41%

Vir: DURS (2007)

Tabela 2: Dohodninska lestvica Slovenije za leto 2012

DOHODNINSKA LESTVICA SLOVENIJE ZA LETO 2012			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
	7.840,53 €		16 %
7.840,53 €	15.681,03 €	1.254,48 €	27%
15.681,03 €		3.371,42 €	41%

Vir: DURS (2012)

3.2 DOHODNINA V AVSTRIJI

Dohodnina je bila v Avstriji uvedena že leta 1988 z Zakonom o dohodnini (Veranlagte Einkommensteuer Gesetz, BGB št. 400/1988). Zadnja sprememba se je zgodila leta 2014 (BGB1 št. 105/2014). Davčne stopnje osnovo in olajšave določa centralna oblast. Pobrana oz. plačana dohodnina se razdeli med zvezno vlado, provincialno vlado in pa med lokalne oblasti (European Commission, 2015).

Zavezanec za dohodnino v Avstriji je rezident. Z dohodnino je obdavčen glede na njegov dohodek ne glede na njegov izvor. Oseba, katere stalno prebivališče ali običajno prebivališče se nahaja v Avstriji, se šteje, da je rezident. Stalno prebivališče posameznika je kraj, kjer prebiva v okoliščinah, ki ne kažejo na to, da se bo prebivališče uporabljalo le začasno. Običajno prebivališče se šteje tudi, če ima oseba tam fizično prisotnost skozi daljše časovno obdobje. Tako se posameznikom šteje, da imajo običajno bivališče v Avstriji, če tam bivajo 183 dni ali več v katerem koli davčnem letu. Pri tem državljanstvo in nacionalnost nista pomembna. Fizične osebe, ki imajo stalno prebivališče zunaj Avstrije (torej niso rezidenti Avstrije), so za plačilo dohodnine odgovorni samo za dohodke katerih izvor je v Avstriji (European Commission, 2015).

Predmet obdavčitve je celoten obdavčljiv dohodek (vsota vseh plač), prejet s strani zavezanca v določenem koledarskem letu. Zakon o davku od dohodka našteva vse kategorije dohodkov, ki so obdavčeni z dohodnino. Samo tisti dobički, ki so navedeni v zakonu na podlagi ene od vrst zaslužka (kategorije), so torej predmet za obdavčitev. Vsota dohodkov pokriva naslednjih šest kategorij (Bundesministerium für Finanzen, 2012):

- dohodek iz kmetijske in gozdarske dejavnosti,
- dohodek iz samozaposlitve,
- dohodek iz trgovanja in poslovanja,
- dohodek iz delovnega razmerja,
- dohodek iz kapitala,
- drugi dohodki.

V Avstriji so upravičeni do splošne olajšave, ki je odbitek pred obdavčljivo osnovo (tax allowance) in je leta 2015 po podatkih Evropske komisije znašala 11.000€. Olajšave v Avstriji, ki so kot odbitek od davčne osnove, so še naslednje (European Commission, 2015):

- odhodki v izobraževalne namene,
- medicinski stroški,
- potni stroški,
- obresti na hipotekarna posojila,
- obresti od ostalih posojil,
- donacije,
- prispevki za dodatno pokojninsko ali zdravstveno zavarovanje,
- prispevki za življenjska zavarovanja sredstev,
- članarine do sindikatov,
- nacionalni, regionalni ali lokalni davki.

Olajšave v Avstriji, ki znižajo sam davek (tax credit) pa so (European Commission, 2015):

- stroški za vzdrževanje otrok,
- dajatve za preživnino.

Tabela 3: Dohodninska lestvica Avstrije za leto 2007

DOHODNINSKA LESTVICA AVSTRIJE ZA LETO 2007			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
	10.000,00 €	0%	
10.000,00 €	25.000,00 €	0 €	38,33%
25.000,00 €	51.000,00 €	5.750,00 €	43,60%
51.000,00 €		17.085,00 €	50%

Vir: Ernst & Young Global Limited (2007)

Tabela 4: Dohodninska lestvica Avstrije za leto 2012

DOHODNINSKA LESTVICA AVSTRIJE ZA LETO 2012			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
0,00 €	11.000,00 €	0%	
11.000,00 €	25.000,00 €	0 €	36,5%
25.000,00 €	60.000,00 €	5.110,00 €	43,21%
60.000,00 €		20.233,50 €	50,00%

Vir: Ernst & Young Global Limited (2012)

3.3 DOHODNINA V ITALIJI

V Italiji dohodnina obstaja že od leta 1974. Pravna podlaga za obdavčenje dohodka posameznikov je določena v Zakonu o dohodnini (DPR n.600/1973; DPR n° 917 of 22 December 1986; DPR n. 239/1996; DLgs. n° 241 (art. 1) of 9 July 1997; DL n° 314 of 2 September 1997; DL n° 358 (art. 1-6) of 8 October 1997; DL n° 446 (art. 1, 2, 3, 4, 10, 40, 46-50) of 15 December 1997; DL n° 360 (art. 1) of 28 September 1998; L n° 296/2006. D.L. n° 78 (art. 14) of 31 May 2010). Davčno stopnjo in pa osnovo določa centralna oblast, medtem ko davčne olajšave določata centralna in lokalna oblast. Pobrana oz. plačana dohodnina se razdeli med centralno in regionalno oblast (European Commission, 2015).

Zavezanec za dohodnino je rezident Italije, če je njegovo običajno prebivališče in središče njegovih življenjskih interesov v Italiji ter je registriran v knjigi prebivalstva. Italijanski državljani, ki spremenijo svoje stalno prebivališče v davčne namene v državi, ki veljajo kot davčne oaze, se šteje da so rezidenti v Italiji, razen če dokažejo, da realno niso več rezidenti Italije (Ernst & Young Global Limited, 2015).

Predmet obdavčitve je davčna osnova, ki predstavlja celoten neto odhodek. Za rezidente Italije je obdavčen dohodek po načelu svetovnega dohodka, za nerezidente pa je obdavčen le tisti dohodek, katerega vir je v Italiji. Vsi obdavčeni dohodki izhajajo iz naslednjih kategorij (Ernst & Young Global Limited, 2015):

- dohodek iz zaposlitve,

- dohodek iz samozaposlitve,
- dohodek iz poslovanja,
- dohodek od nepremičnin,
- dohodek od kapitala (predvsem dividende in obresti),
- razni prihodki – kapitalski dobički.

Prav tako so obdavčeni dohodki, ki jih ni pridobil dohodninski zavezanec sam, vendar so mu v celoti na razpolago; dohodki, pripisani takšni osebi kot posledica družinskih razmerij; dohodki, ki izvirajo iz družinskega poslovanja in dohodki, ki izvirajo iz delnic civilnih družb (European Commission, 2015).

Olajšave, ki so kot odbitek od davčne osnove (tax allowance), so (European Commission, 2015):

- obvezni prispevki za socialno varnost,
- medicinski stroški,
- dajatve za preživnino,
- donacije,
- prispevki za dodatno pokojninsko ali zdravstveno zavarovanje.

Olajšave, ki znižajo sam davek (tax credit), pa so (European Commission, 2015):

- stroški za vzdrževanje otrok,
- odhodki v izobraževalne namene,
- odhodki za športne aktivnosti,
- medicinski stroški,
- obresti na hipotekarna posojila,
- donacije,
- prispevki v sklade življenjskega zavarovanja.

Tabela 5: Dohodninska lestvica Italije za leto 2007 in 2012

DOHODNINSKA LESTVICA ITALIJE ZA LETO 2007 in 2012			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
0,00 €	15.000,00 €		23%
15.000,00 €	28.000,00 €	3.450 €	27%
28.000,00 €	55.000,00 €	6.960 €	38%
55.000,00 €	75.000,00 €	17.220 €	41%
75.000,00 €		25.420 €	43%

Vir: Ernst & Young Global Limited (2012)

3.4 DOHODNINA NA HRVAŠKEM

Na Hrvaškem dohodnina obstaja od leta 1994 in je opisana v Zakonu o dohodnini (Zakon o porezu na dohodak, UL Republike Hrvaške št. 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, 120/13 - odločitev CCRC, 125/13, 148/13 and 143/14) Davčne stopnje, davčne osnove in davčne olajšave določa centralna oblast. Pobrana oz. plačana dohodnina pa se razdeli med centralno, regionalno in lokalno oblast (European Commission, 2015).

Zavezanca za dohodnino sta rezident in nerezident Hrvaške. Rezident je oseba, ki ima stalno ali začasno prebivališče na Hrvaškem. Nerezident je oseba, ki nima stalnega ali začasnega prebivališča na Hrvaškem, ampak dobiva dohodek, katerega vir je na Hrvaškem in je predmet obdavčitve. Posameznik se šteje, da ima prostor za stalno prebivanje, če v njem neprekinjeno prebiva 183 dni oz. če prebiva na Hrvaškem 183 dni v letu (Ernst & Young Global Limited, 2015).

Predmet obdavčitve rezidentov je na Hrvaškem celoten dohodek. Nerezidenti pa so obdavčeni z dohodnino le na tisti dohodek, katerega vir je na Hrvaškem. Vsi obdavčeni dohodki izhajajo iz naslednjih kategorij (Ernst & Young Global Limited, 2015):

- dohodek iz zaposlitve,
- dohodek iz samozaposlitve,
- dohodek iz kapitala,
- prihodki od premoženja in premoženjskih pravic,
- prihodki iz zavarovanj,
- drugi prihodki.

Zavezanca za dohodnino so na Hrvaškem upravičeni do osebne olajšave, ki je leta 2015 po podatkih Evropske komisije znašala 4.107,70 € in je kot odbitek pred obdavčljivo osnovo. Olajšave v obliki odbitka od davčne osnove (tax allowance) so (European Commission, 2015):

- donacije,
- prispevki za dodatno pokojninsko ali zdravstveno zavarovanje,
- stroški za vzdrževanje otrok ali invalida s 100% telesno okvaro.

Tabela 6: Dohodninska lestvica Hrvaške za leto 2007

DOHODNINSKA LESTVICA HRVAŠKE ZA LETO 2007			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
0,00 €	5.055,63 €		15%
5.055,63 €	12.639,06 €	758 €	25%
12.639,06 €	35.389,38 €	2.636 €	35%
35.389,38 €		10.599 €	45%

Vir: Ernst & Young Global Limited (2007)

Tabela 7: Dohodninska lestvica Hrvaške za leto 2012

DOHODNINSKA LESTVICA HRVAŠKE ZA LETO 2012			
Če znaša neto letna davčna osnova		Znaša dohodnina	
Nad	Do		
0,00 €	3.475,74 €		12%
3.475,74 €	13.902,97 €	417 €	25%
13.902,97 €		3.024 €	40%

Vir: Ernst & Young Global Limited (2012)

4 ANALIZA DAVČNIH OBREMENITEV DOHODNINSKIH ZAVEZANCEV

Večino EU držav je v obdobju finančne in gospodarske krize uporabilo različne ukrepe zmanjševanja davčnih obremenitev zavezancev za dohodnino. Nekateri so razširile davčne osnove, spet druge zmanjšale davčne stopnje oz. povišale višine splošnih olajšav. Največja sprememba, ki se je zgodila v slovenskem davčnem sistemu pri dohodnini, je bila prav uvedba dodatne splošne olajšave za zavezance z nižjimi dohodki. Zato bom v nadaljevanju s konkretnimi izračuni davčne obveznosti ter razpoložljivega dohodka po obdavčitvi prikazala, kako je ta sprememba vplivala na obdavčitev zavezancev z različnimi dohodki med krizo v primerjavi z obdobjem pred krizo.

Za obdobje pred finančno in gospodarsko krizo bom primerjala leta 2005, 2006 in 2007, ki veljajo za »zlata leta« v Republiki Sloveniji. Za obdobje med krizo pa bom uporabila leta 2010, 2011 in 2012. Primerjala bom samo obdavčitev dohodka iz zaposlitve (delovnega razmerja).

V izračunih bom uporabila osebe (1 do 5), ki predstavljajo hipotetične dohodninske zavezance z različnimi dohodki, in sicer:

OSEBA 1: davčni zavezanec za dohodnino z minimalno plačo (v nadaljevanju besedila MP),

OSEBA 2: davčni zavezanec s 75% povprečno plačo (v nadaljevanju besedila 75% PP),

OSEBA 3: zavezanec s povprečno plačo (v nadaljevanju besedila PP),

OSEBA 4: zavezanec s 3-kratnikom letne povprečne plače in

OSEBA 5: zavezanec s 5-kratnikom PP. Pri slednjih nismo upoštevali olajšave za vzdrževane družinske člane, dijake ali študente, prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in olajšave za čezmejne delovne migrante.

4.1 METODOLOGIJA IZRAČUNA DOHODNINE

V izračunavanje dohodninske obveznosti posamezne osebe oz. zavezanca smo zajeli le dohodke iz zaposlitve, natančneje dohodke iz delovnega razmerja (37. člen ZDoh-2) in predpostavili le splošno olajšavo. Da lahko izračunamo višino dohodnine posameznega zavezanca za davek od dohodka, moramo poznati naslednje podatke:

- Dohodninsko lestvico oziroma stopnje dohodnine za vsako od posameznih let. Leta 2005 in 2006, smo imeli pri dohodninski lestvici 5 davčnih razredov. Od leta 2007 do leta 2012 pa smo imeli samo še 3 dohodninske razrede, ki so bili uvedeni 1.1.2007 v novem Zakonu o dohodnini (ZDoh-2, Uradni list RS, št. 117/2006). S 1.1.2013 pa je zopet prišlo do uvedbe še dodatnega četrtega razreda za obdavčitev z dohodnino najpremožnejših, ki je bil objavljen v Pravilniku o določitvi olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2013 (Uradni list RS, št. 102/12).
- Splošno olajšavo, ki se je prav tako spreminjala za vsako posamezno leto. Leta 2005, 2006 in 2007 smo imeli enotno splošno olajšavo, ki je veljala za vse zavezance za dohodnino ne glede na višino njihovega dohodka. Od leta 2008 pa imamo splošne olajšave, katerih višina je odvisna od višine zavezančevega dohodka. Tako so zavezance z najnižjimi dohodki bolj zaščitili. Lahko bi v olajšave dodali še osebne olajšave (rezidentom invalidom s 100-odstotno telesno okvaro, rezidentom po dopolnjenem 65. letu), posebne osebne olajšave (rezidentu, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta), posebne olajšave (namenjene osebam, ki vzdržujejo družinske člane), olajšavo za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje in

posebno osebno olajšavo za rezidenta-čezmejnega delovnega migranta. Vseh tej zgoraj navedenih olajšav ne bomo upoštevali, saj se bom osredotočila zgolj na vir dohodnine iz naslova plač.

- Davčna osnova se za dohodke iz delovnega razmerja izračuna kot razlika med dohodkom (v našem primeru letna bruto plača) in obveznimi prispevki za socialno varnost, ki jih je na podlagi posebnih predpisov dolžan plačevati delojemalec (ZDoh-2, 41. člen). Prispevki za socialno varnost znašajo 22,10% letne bruto plače ter so obvezni.

Metodologija izračuna dohodnine poteka tako, da od bruto dohodka odštejemo obvezne prispevke za socialno varnost (22,10%) ter splošno olajšavo (Priloga 1). Dobljeno razliko vstavimo v lestvico za dohodnino in na podlagi slednje izračunamo davčno obveznost.

Razpoložljiv dohodek zavezanca pa je razlika med bruto letno plačo in prispevki za socialno varnost, zmanjšana za davčno obveznost iz naslova dohodnine.

4.2 DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO PRED KRIZO

V nadaljevanju bom za vsako od posameznih let izračunala dohodnine posameznih spremenljivk. Za podatke o minimalnih in povprečnih plačah glej prilogo 1 in prilogo 2.

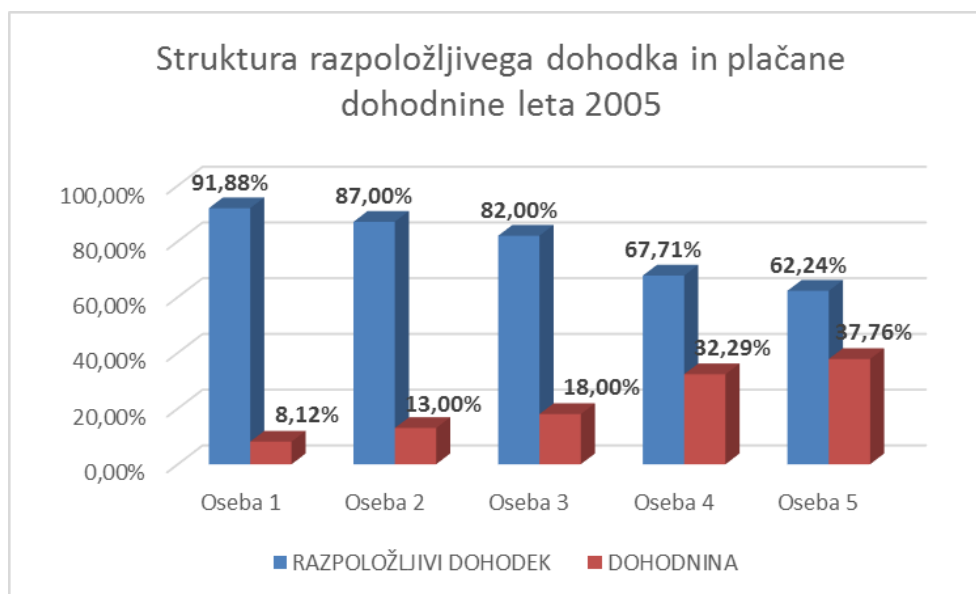
DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2005

Tabela 8: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2005

	RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	4.394,08 €	388,36 €
Oseba 2 (75% PP)	7.393,78 €	1.105,30 €
Oseba 3 (PP)	9.291,91 €	2.040,20 €
Oseba 4 (3 × PP)	23.017,57 €	10.978,77 €
Oseba 5 (5 × PP)	35.266,05 €	21.394,51 €

Vir: lasten

Grafikon 1: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2005

Vir: lasten

Glede na strukturo, ki nam pove kolikšen delež skupnega neto dohodka sta znašala razpoložljivi dohodek in pa plačana dohodnina, lahko razberemo, da sta največji delež dohodnine plačali oseba 4 (32,29%) in oseba 5 (37,76%) Najmanjši delež dohodnine (8,12%) je plačala oseba 1, ki ima že tako najmanjši razpoložljivi dohodek, s katerim lahko razpolaga za nakup življenjskih potrebščin in dobrin. Iz tabele ugotovimo, da največje davčno breme nosita oseba 4 in oseba 5.

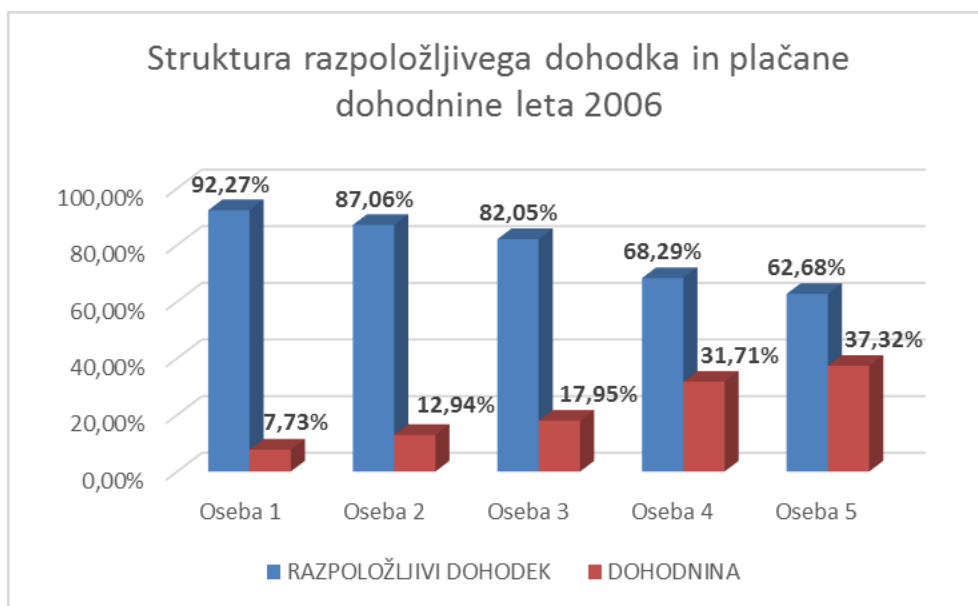
DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2006

Tabela 9: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2006

	RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	4.501,07 €	377,00 €
Oseba 2 (75% PP)	7.697,58 €	1.143,92 €
Oseba 3 (PP)	9.672,19 €	2.116,48 €
Oseba 4 (3 × PP)	24.150,32 €	11.215,69 €
Oseba 5 (5 × PP)	36.944,06 €	21.999,29 €

Vir: lasten

Grafikon 2: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2006

Vir: lasten

Najmanjši delež dohodnine je leta 2006 plačala oseba 1 (7,73%, kar je 0,39% manj kot leto prej), največji delež pa ponovno oseba 4 (31,71%) in oseba 5 (37,32%).

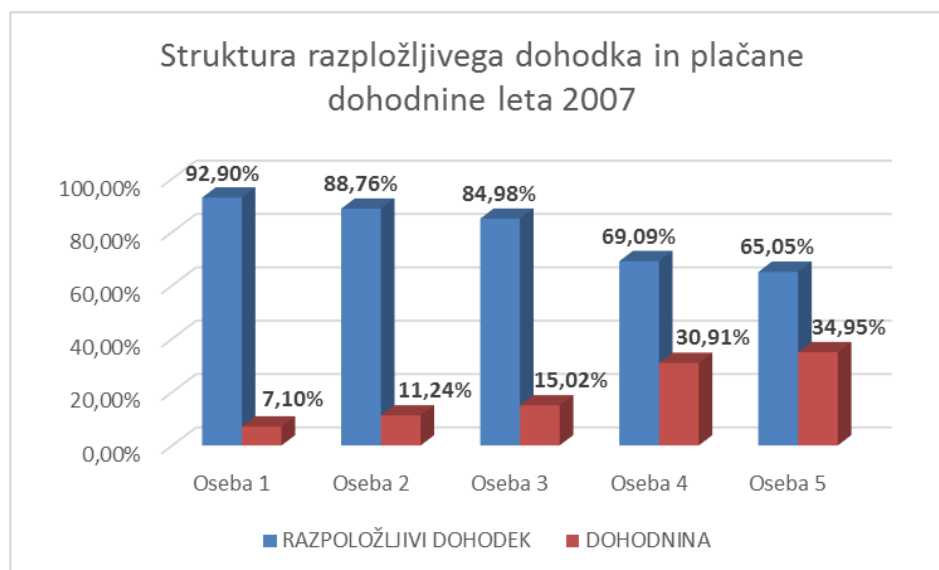
DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2007

Tabela 10: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2007

	RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	4.676,71 €	357,47 €
Oseba 2 (75% PP)	8.356,07 €	1.058,30 €
Oseba 3 (PP)	10.667,32 €	1.885,17 €
Oseba 4 (3 × PP)	26.017,91 €	11.639,57 €
Oseba 5 (5 × PP)	40.829,86 €	21.932,61 €

Vir: lasten

Grafikon 3: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2007

Vir: lasten

Tako kot leta 2005 in 2006 je zopet najmanjši delež dohodnine glede na razpoložljivi dohodek plačala oseba 1 (7,10%), največjega pa oseba 4 (30,91%) in oseba 5 (34,95%). Oseba 4 in oseba 5 sta si tokrat po obdavčitvi nekoliko bližje kot pa v prejšnjih letih, predvsem zaradi znižanja števila davčnih razredov, ki smo jih dobili leta 2007 s spremembami v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2, 122. člen). S to spremembo se ni nič bistveno spremenilo, saj je bil razlog za nižjo dohodnino (ne glede na višji realni dohodek leta 2007) kot leto poprej v indeksiranju (vpliv inflacije).

4.3 DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO MED KRIZO

DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2010

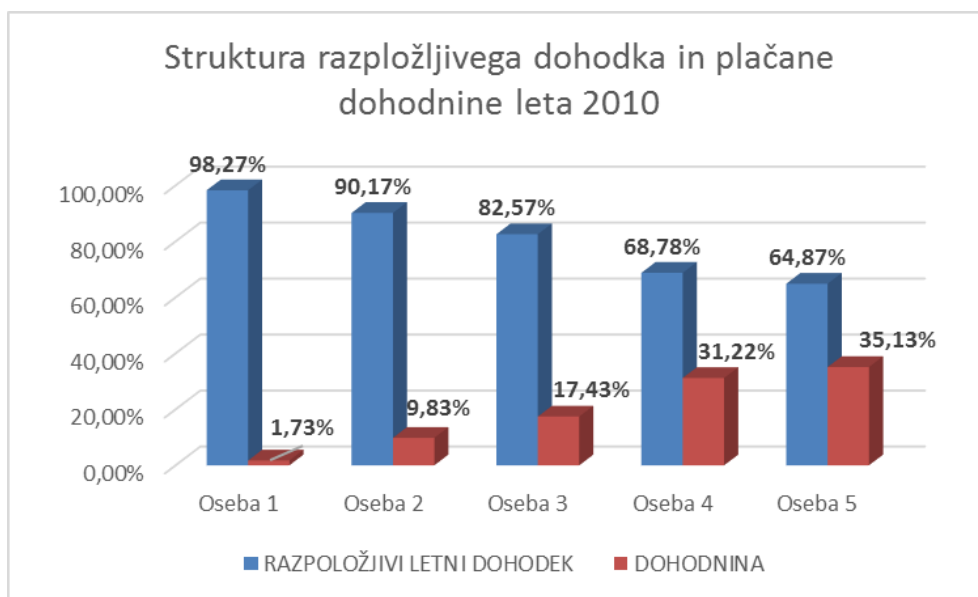
Tabela 11: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2010⁶

	RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	6.743,98 €	118,85 €
Oseba 2 (75% PP)	9.697,95 €	1.057,20 €
Oseba 3 (PP)	10.450,94 €	2.206,62 €
Oseba 4 (3 × PP)	29.589,54 €	13.431,08 €
Oseba 5 (5 × PP)	46.510,98 €	25.190,05 €

Vir: lasten

⁶ Leta 2008 je prišlo znova do sprememb v Zakonu o dohodnini (ZDoh-2, 111. člen). Povečal se je znesek splošne olajšave za zavezanca z nižjimi bruto dohodki.

Grafikon 4: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2010

Vir: lasten

Najmanjši delež dohodnine je plačala oseba 1 in to samo 1,73% glede na razpoložljivi dohodek. Oseba 5 je znova najvišje obdavčena, in sicer je plačala 35,13% dohodnine glede na razpoložljivi dohodek.

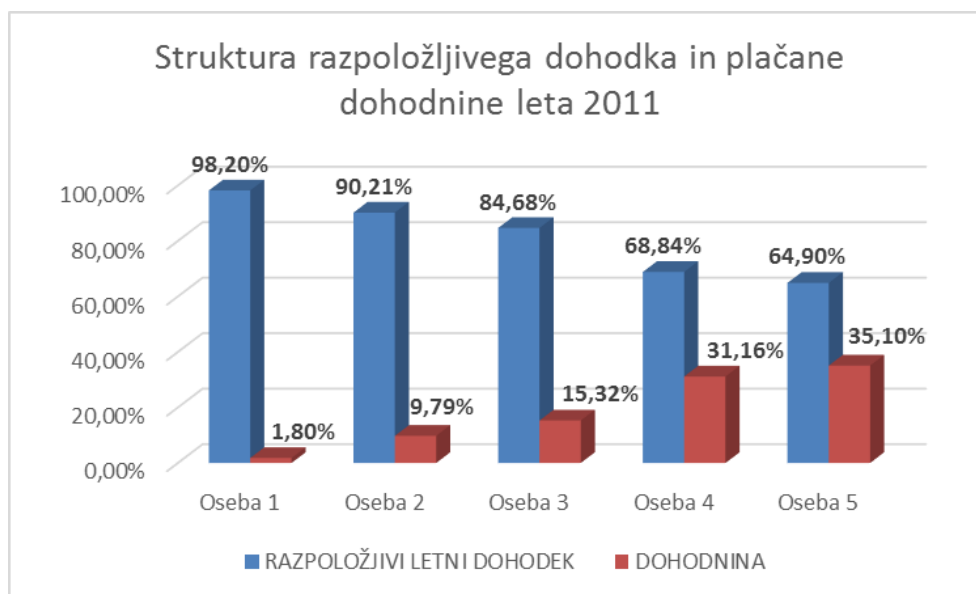
DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2011

Tabela 12: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2011

	RAZPOLOŽJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	6.867,23 €	126,01 €
Oseba 2 (75% PP)	9.778,22 €	1.061,42 €
Oseba 3 (PP)	12.239,13 €	2.213,72 €
Oseba 4 (3 × PP)	29.847,83 €	13.510,72 €
Oseba 5 (5 × PP)	46.902,19 €	25.362,06 €

Vir: lasten

Grafikon 5: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2011

Vir: lasten

Najmanjši delež dohodnine je plačala oseba 1 (1,80%, kar je 0,08% več kot leto prej). Največji delež pa je plačala oseba 4 (31,16%, kar je 0,06% manj kot leto prej) in oseba 5 (35,10%, kar je 0,03% manj kot leto prej).

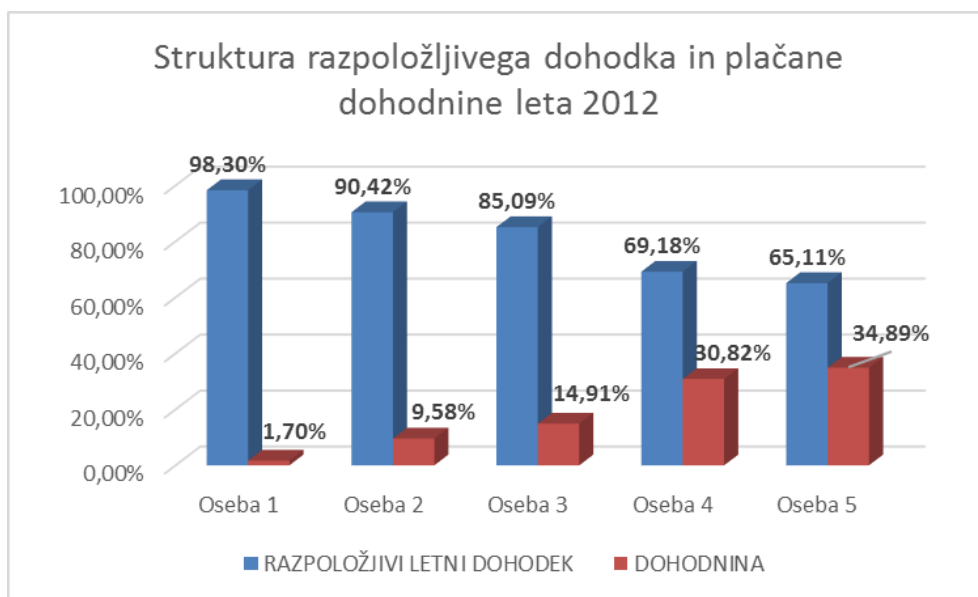
DAVČNA OBREMENITEV ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO LETA 2012

Tabela 13: Davčna obremenitev zavezancev za dohodnino leta 2012

	RAZPOLOŽJIVI LETNI DOHODEK	DOHODNINA
Oseba 1 (MP)	7.011,51 €	121,57 €
Oseba 2 (75% PP)	9.728,36 €	1.030,30 €
Oseba 3 (PP)	12.205,91 €	2.138,97 €
Oseba 4 (3 × PP)	29.771,91 €	13.262,73 €
Oseba 5 (5 × PP)	46.698,86 €	25.025,54 €

Vir: lasten

Grafikon 6: Struktura razpoložljivega dohodka in plačane dohodnine zavezanca za dohodnino leta 2012

Vir: lasten

Vse osebe so bile manj obdavčene kot leto prej. Oseba 1 zopet najmanj (1,70%, kar je 0,10% manj kot leto prej), oseba 5 pa zopet največ (34,89, kar je 0,21% manj kot leto prej).

4.4 PRIMERJAVA POVPREČNE OBDAVČITVE ZAVEZANCEV ZA DOHODNINO PRED IN MED KRIZO

Zaradi lažje primerjave sem v spodnji tabeli izračunala povprečne vrednosti razpoložljivega dohodka in dohodnine za obdobje pred krizo (od leta 2005 do leta 2007) in pa za obdobje med krizo (od leta 2010 do leta 2012).

Tabela 14: Povprečna obdavčitev zavezancev za dohodnino pred in med krizo

	OBDOBJE PRED KRIZO		OBDOBJE MED KRIZO	
	POVPREČNI RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	POVPREČNA DOHODNINA	POVPREČNI RAZPOLOŽLJIVI LETNI DOHODEK	POVPREČNA DOHODNINA
OSEBA 1 (minimalna plača)	4.523,95 €	374,28 €	6.874,24 €	122,14 €
OSEBA 2 (75% povprečne plače)	7.815,81 €	1.102,51 €	9.735,03 €	1.049,45 €
OSEBA 3 (povprečna plača)	9.877,14 €	2.013,95 €	11.631,99 €	2.186,44 €
OSEBA 4 (povprečna plača×3)	24.395,27 €	11.278,01 €	29.736,43 €	13.401,51 €
OSEBA 5 (povprečna plača×5)	37.679,99 €	21.775,47 €	46.704,01 €	25.192,55 €

Vir: lasten

Osebi z minimalno in pa s 75% povprečne plače sta v obdobju med krizo plačali manj dohodnine. Ta razlika je še posebej opazna pri osebi z minimalno plačo.

Oseba 1 (MP) je v povprečju v obdobju med krizo plačala približno 3-krat manj dohodnine oz. 67,37% manj dohodnine (tj. 252,13€ manj) kot pa pred krizo.

Oseba 2 (75% PP) je med krizo plačala 4,81% manj dohodnine (tj. 53,05€ manj) kot pa pred krizo.

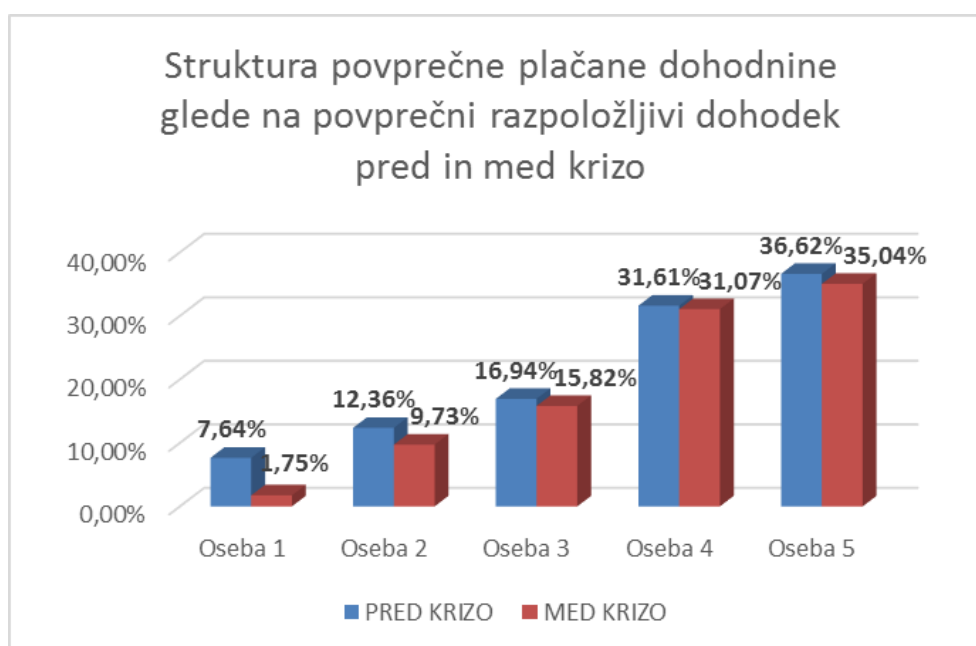
Oseba 3 (PP) je med krizo plačala 8,56% več dohodnine (tj. 172,49€ več) kot pa pred krizo.

Oseba 4 (3-kratnik PP) je med krizo plačala 18,83% več dohodnine (tj. 2.123,50€ več) kot pa pred krizo.

Oseba 5 (5-kratnik PP) je med krizo plačala 15,69% več dohodnine (tj. 3.417,08€ več), kot pa jo je plačala pred krizo.

V grafikonu 7 sem prikazala strukturo davčne obveznosti za posameznega zavezanca v % razpoložljivega dohodka, upoštevajoč podatke iz izračunov (nominalni podatki).

Grafikon 7: Struktura povprečne plačane dohodnine glede na povprečni razpoložljivi dohodek zavezanca za dohodnino pred in med krizo

Vir: lasten

Osebi 1 (MP) je dohodnina pred krizo povprečno znašala 7,64% glede na njen razpoložljivi dohodek, med krizo pa samo 1,75%, tj. 5,89% manj, in gre za največje odstopanje med obdobjema glede na druge osebe.

Osebi 2 (75% PP) je dohodnina pred krizo povprečno znašala 12,36% glede na njen razpoložljivi dohodek, med krizo pa 9,73%, tj. 2,63% manj.

Osebi 3 (PP) je dohodnina pred krizo povprečno znašala 16,94% glede na njen razpoložljivi dohodek, med krizo pa 15,82%, tj. 1,12% manj.

Osebi 4 (3-kratnik PP) je dohodnina pred krizo povprečno znašala 31,61% glede na njen razpoložljivi dohodek, med krizo pa 31,07%, tj. 0,54% manj. Pri osebi 4 je med obdobjema tudi najmanjša razlika v plačani dohodnini.

Osebi 5 (5-kratnik PP) je dohodnina pred krizo znašala 36,62% glede na njen razpoložljivi dohodek, med krizo pa 35,04%, tj. 1,58% manj.

4.5 UGOTOVITVE

Iz podatkov v poglavju 4.4 lahko vidimo, da so pravzaprav vse osebe bile med krizo manj obremenjene z dohodnino kot pa pred krizo. Največja razlika je opazna pri osebi 1 z minimalno plačo. To pa predvsem zato, ker smo leta 2008 dobili z novim Zakonom o dohodnini (ZDoh-2) dodatno splošno olajšavo za osebe z nižjimi prihodki. Osebi 4 in 5 pa sta bili manj obdavčeni zaradi dohodninske lestvice, ki je imela pred krizo večjo davčno obremenitev za zavezanca z višjimi prihodki.

Glede na analizo v poglavju 4 lahko hipotezo 1, ki pravi, da se je davčno breme zavezancev za dohodnino z najnižjimi dohodki v obdobju finančne in gospodarske krize zmanjšalo zaradi uvedbe dodatne olajšave, potrdimo. Sodeč po tabeli 14 je bila največja razlika v primerjavi obdobja pred krizo z obdobjem po finančni in gospodarski krizi v obdavčitvi zavezancev z najnižjimi dohodki. Med finančno krizo je zavezanec z najnižjimi dohodki oz. minimalno plačo plačal manj dohodnine kot pa pred krizo, kljub temu da je bila višina njegovega razpoložljivega letnega dohodka večja kot pa v obdobju pred krizo. To je mogoče dokazati tudi v grafikonu 7, kjer je prikazana struktura povprečne plačane dohodnine glede na povprečni razpoložljivi dohodek zavezanca za dohodnino pred in med krizo. Največje odstopanje je jasno pri osebi z najnižjimi dohodki, saj je med krizo plačala 5,89% manj dohodnine kot pa pred krizo.

Hipotezo 2, ki pravi, da se je davčno breme zavezancev za dohodnino z najvišjimi (3-kratnikom in 5-kratnikom povprečne plače v RS) dohodki v obdobju finančne in gospodarske krize povečalo, ker je bilo več njihovega dohodka razvrščenega pod obdavčitev z večjo davčno stopnjo kot posledica zmanjšanja števila davčnih razredov, ovržemo. Iz grafikona 7 je razvidno, da se je struktura povprečne plačane dohodnine glede na povprečni razpoložljivi dohodek pri zavezancu s 3-kratno PP v obdobju med krizo zmanjšala za 0,54%, pri zavezancu s 5-kratno PP pa se je zmanjšala za 1,58%. Razlog za to je najverjetneje v tem, da je bilo nekaj dohodka pri navedenih zavezancih z dohodninsko lestvico leta 2005 in 2006 obdavčenega še vseeno s 50% davčno stopnjo, kar je privedlo do minimalno višje obdavčitve zavezancev v obdobju pred krizo ter da so se ob zmanjšanju št. razredov le-ti razširili.

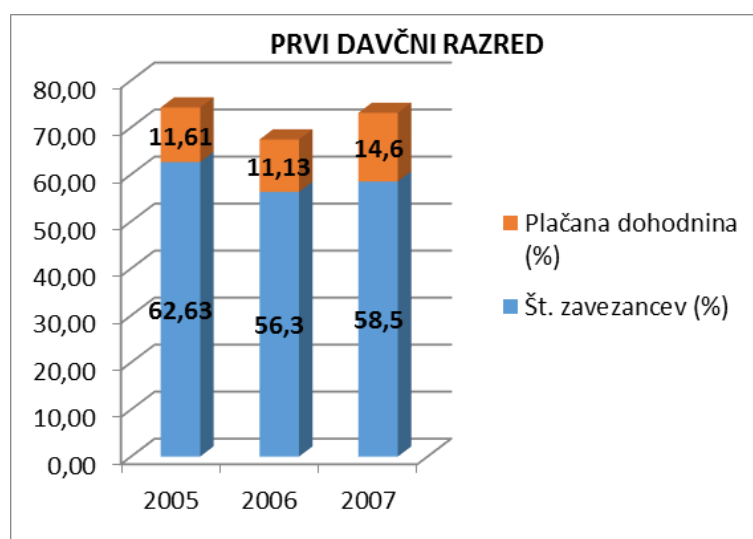
5 PRIMERJAVA STRUKTURE ZAVEZANCEV PO RAZREDIH DAVČNIH PRIHODKOV TER OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV Z DRUGIMI DRŽAVAMI

Glede na raziskavo v prejšnjem poglavju bom v nadaljevanju primerjala še strukturo davčnih zavezancev in davčnih prihodkov glede na poročila Ministrstva za finance z namenom ugotovitve dejanske davčne situacije iz naslova dohodnine v Sloveniji v posameznem letu.

Zadnja točka poglavja pa bo namenjena izračunu davčnega bremena iz dohodnine v drugih državah v primerjavi s Slovenijo. Ugotovili bomo, za koliko, če sploh, smo v Sloveniji bolj obdavčeni z davkom iz dohodka.

5.1 PRIMERJAVA STRUKTURE DAVČNIH ZAVEZANCEV IN DAVČNIH PRIHODKOV V SLOVENIJI V OBDOBJU PRED KRIZO⁷

Grafikon 8: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v prvem davčnem razredu v obdobju pred krizo

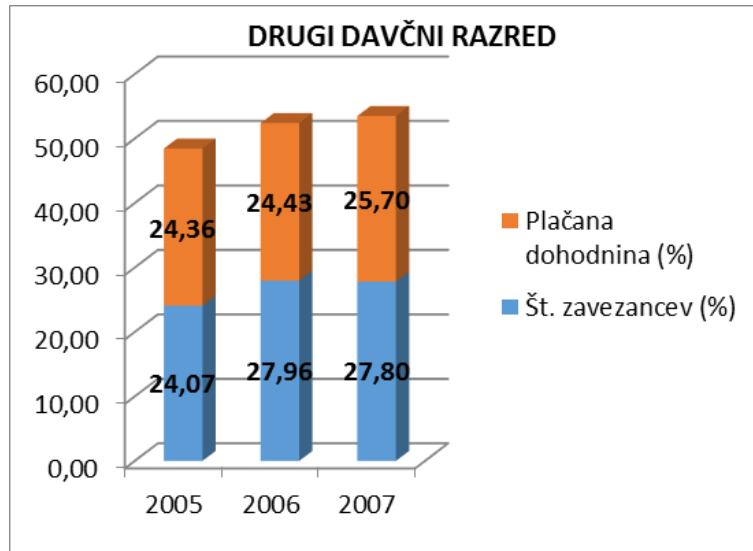
Vir: Poročila MF, lastni izračun (2005-2007)

Iz grafikona 8 ugotovimo, da se število zavezancev in pa plačana dohodnina nista bistveno spreminjala v obdobju pred krizo. V prvem davčnem razredu je bilo razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2005 (62,63% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2006 (56,3% vseh zavezancev). Najmanj dohodnine so zavezanci v prvem razredu plačali leta 2006 (11,13% celotne dohodnine), največ pa leta 2007 (14,6% celotne dohodnine).

⁷ Glede na to, da smo imeli leta 2005 in 2006 pet davčnih razredov, sem jih zaradi lažje primerjave z letom 2007, ko smo imeli le še tri davčne razrede, združila v tri davčne razrede. Prvi in drugi davčni razred sta ostala enaka, tretji, četrti in peti razred pa sem združila v enotni tretji razred za leti 2005 in 2006.

V vseh treh letih je bilo največ, tj. v povprečju 502 tisoč davčnih zavezancev v prvem davčnem razredu, ki so skupno še vseeno plačali najmanj dohodnine (v povprečju 12,45% celotne dohodnine, tj. 211 mio €).

Grafikon 9: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v drugem davčnem razredu v obdobju pred krizo

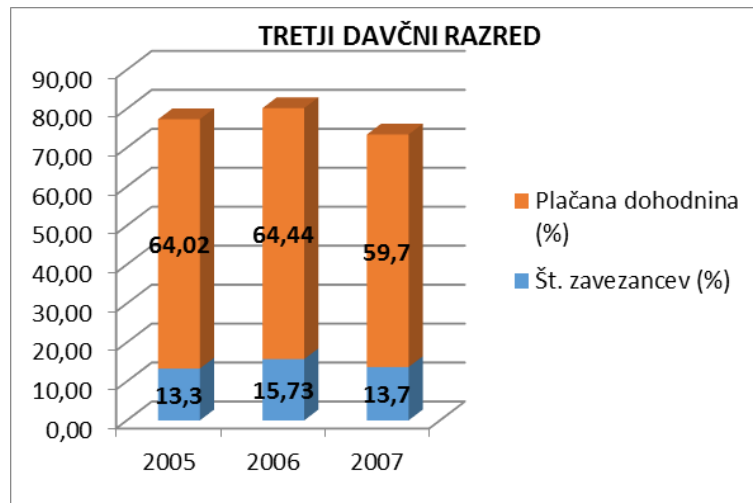

Vir: Poročila MF, lastni izračun (2005-2007)

Grafikon 9 pokaže, da je bilo v drugi davčni razred razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2006 (27,96% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2005 (24,07% vseh zavezancev). Najmanj dohodnine so zavezanci v drugem razredu plačali leta 2005 (24,36% celotne dohodnine), največ pa leta 2007 (25,70% celotne dohodnine).

V povprečju je bilo v drugi davčni razred razporejenih 306 tisoč davčnih zavezancev, ki so v povprečju na leto plačali 25% celotne dohodnine (tj. v povprečju 459 mio €).

Grafikon 10: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v tretjem davčnem razredu v obdobju pred krizo

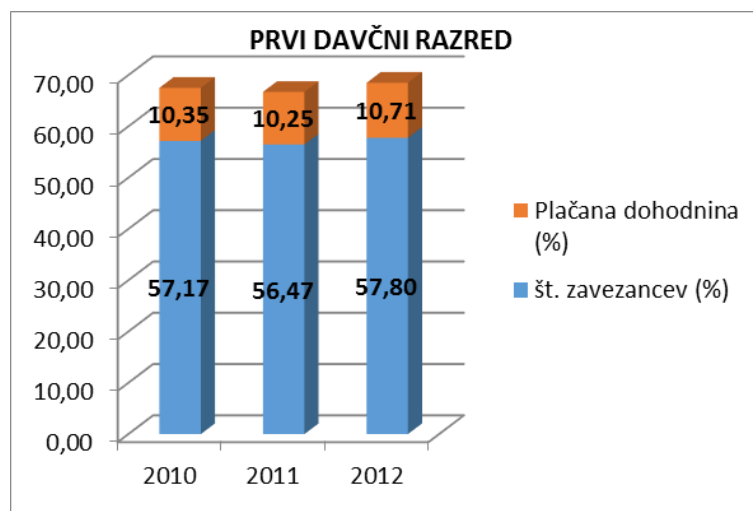
Vir: Poročila MF, lastni izračun (2005-2007)

Iz grafikona 10 je razvidno, da je bilo v tretji oz. najvišji davčni razred razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2006 (15,73% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2005 (13,3% vseh zavezancev). Najmanj dohodnine so zavezanci v tretjem razredu plačali leta 2007 (59,7% celotne dohodnine), največ pa leta 2006 (64,44% celotne dohodnine).

Skupno je bilo najmanj, tj. v povprečju 165 tisoč davčnih zavezancev, v vseh treh letih v tretjem davčnem razredu, ki so plačali največ dohodnine (v povprečju kar 62,72% dohodnine, tj. 1.060 mio €).

5.2 PRIMERJAVA STRUKTURE DAVČNIH ZAVEZANCEV IN DAVČNIH PRIHODKOV V SLOVENIJI MED KRIZO

Grafikon 11: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v prvem davčnem razredu v obdobju med krizo

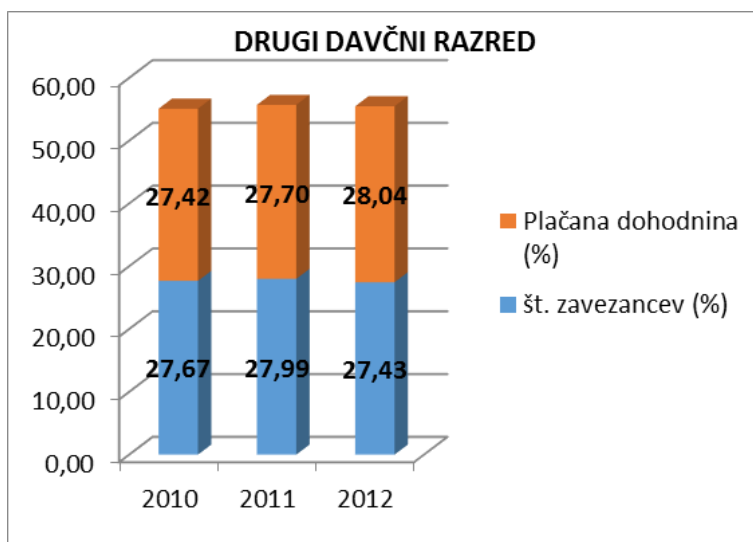

Vir: Poročila MF, lastni izračun (2010-2012)

Iz grafikona 11 je razvidno, da je bilo v obdobju med krizo med leti zelo majhno odstopanje v številu zavezancev in pa v plačani dohodnini. V prvi razred je bilo med krizo razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2012 (57,80% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2011 (56,47% vseh zavezancev). Najmanj dohodnine so zavezanci v prvem razredu plačali leta 2011 (10,25% celotne dohodnine), saj je bilo takrat v ta razred razvrščenih tudi najmanj zavezancev med krizo, največ pa so je plačali leta 2012 (10,71% celotne dohodnine), ko je bilo v prvi razred razvrščenih največ zavezancev za plačilo dohodnine.

V vseh treh letih je bilo največ, tj. v povprečju 577 tisoč davčnih zavezancev, v prvem davčnem razredu, ki so skupno še vseeno plačali najmanj dohodnine (v povprečju 10,44% celotne dohodnine, tj. 199 mio €).

Grafikon 12: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v drugem davčnem razredu v obdobju med krizo

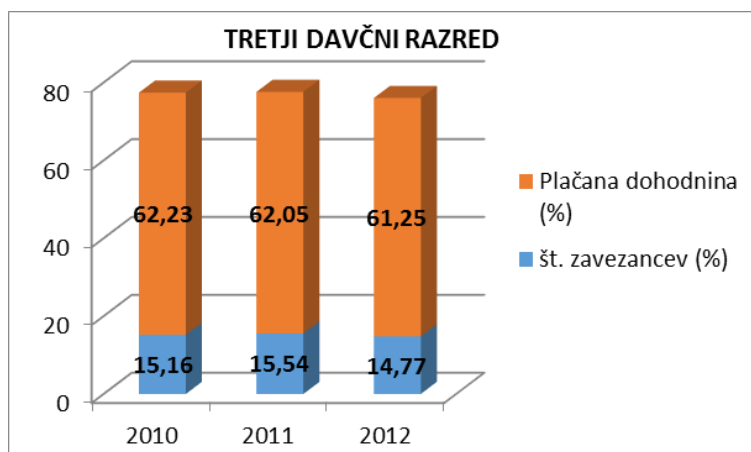
Vir: Poročila MF, lastni izračun (2010-2012)

Tudi v drugem davčnem razredu so bila, sodeč po grafikonu 12, med leti zelo majhna odstopanja. V drugi razred je bilo med krizo razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2011 (27,99% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2012 (27,43% vseh zavezancev).

Najmanj dohodnine so zavezanci v drugem razredu plačali leta 2010 (27,42% celotne dohodnine), največ pa so je plačali leta 2012 (28,04% celotne dohodnine).

V drugi davčni razred je bilo razporejenih v povprečju 280 tisoč davčnih zavezancev, ki so v povprečju na leto plačali 27,72% celotne dohodnine (tj. v povprečju 529 mio €).

Grafikon 13: Struktura števila davčnih zavezancev in plačane dohodnine v tretjem davčnem razredu v obdobju med krizo

Vir: Poročila MF, lastni izračun (2010-2012)

Tudi v tretjem davčnem razredu so bila med krizo, sodeč po grafikonu 13, med leti zelo majhna odstopanja oz. razlike. V tretji razred je bilo med krizo razvrščenih največ zavezancev za dohodnino leta 2011 (15,54% vseh zavezancev), najmanj pa leta 2012 (14,77% vseh zavezancev). Najmanj dohodnine so zavezanci v drugem razredu plačali leta 2012 (61,25% celotne dohodnine), največ pa so je plačali leta 2010 (62,23% celotne dohodnine).

Najmanj, tj. v povprečju 153 tisoč davčnih zavezancev, je bilo v vseh treh letih v tretjem davčnem razredu, ki so plačali največ dohodnine (v povprečju kar 61,84% dohodnine, tj. 1.180 mio €).

5.3 PRIMERJAVA DAVČNIH OBVEZNOSTI ZAVEZANCEV RAZLIČNIH DRŽAV

V nadaljevanju si bomo pogledali, kako oz. kakšne so bile razlike v obdavčitvi med Slovenijo in tremi sosednjimi državami (Hrvaško, Italijo, Avstrijo). Za obdobje pred krizo bom tokrat primerjala oz. upoštevala le leto 2007, za obdobje med krizo pa le leto 2012.

Primerjali bomo že fiksne davčne osnove zavezancev za dohodnino (torej dohodek, ki ima že odbite razne socialne prispevke in olajšave). Simič in Wakounig (2012) sta kot najboljši pokazatelj razlik v obdavčitvi vzela naslednje višine dohodkov:

- 10.000,00 €,
- 16.000,00 €,
- 30.000,00 €,
- 65.000,00 €,
- 200.000,00 €.

Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Avstrijo med leti 2007 in 2012

Tabela 15: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Avstrijo med leti 2007 in 2012

LETO	2007		2012	
Davčna osnova (€)	Avstrija	Slovenija	Avstrija	Slovenija
5.000	0,00 €	800,00 €	0,00 €	800,00 €
10.000	0,00 €	1.952,00 €	0,00 €	1.837,06 €
16.000	2.299,80 €	3.908,00 €	1.825,00 €	3.501,78 €
30.000	7.929,80 €	9.648,00 €	7.270,50 €	9.241,78 €
65.000	24.085,00 €	23.998,00 €	22.733,00 €	23.591,78 €
200.000	91.585,00 €	79.348,00 €	90.233,00 €	78.941,78 €

Prvi razred	Drugi razred	Vmesni razred	Predzadnji razred	Najvišji razred
-------------	--------------	---------------	-------------------	-----------------

Vir: lasten

Obdavčitev se med omenjenima letoma v obeh državah ni bistveno spreminjala, saj sta tudi lestvici za odmero dohodnine v obeh letih podobni ter imata iste stopnje (vsaka država svoje). Avstrija je veliko bolj prijazna glede obdavčitve tistih z nižjimi dohodki. Zavezanci z davčno osnovo 5.000 € in 10.000 € niso obdavčeni z dohodnino, saj lestvici za odmero dohodnine navajata, da leta 2007 davčna osnova do višine 10.000 € ni obdavčena, leta 2012 pa se ta prag poveča na 11.000 €. Do davčne osnove 200.000 € so zavezanci za dohodnino v Sloveniji obdavčeni nekoliko višje kot pa v Avstriji, medtem ko so tisti z zares ogromnimi dohodki (200.000 €) obdavčeni veliko višje kot pa zavezanci v Sloveniji, in sicer je razlika v obeh letih okoli 10.000 € v korist slovenskim zavezancem. Višje so obdavčeni predvsem zaradi višje davčne stopnje, ki je bila v Avstriji v obeh letih 50%, v Sloveniji pa 41% (glej tabele št. 1 ,2, 3 in 4).

Potrebno je še omeniti, da je bila leta 2012 višina splošne olajšave v Avstriji veliko višja (11.000 €) kot pa v Sloveniji (3.228,45 €) s to izjemo, da je imela Slovenija še osebno olajšavo za tiste z nižjimi prihodki (6.373,24 €), ki pa je še vseeno nižja, kot pa je splošna olajšava za vse v Avstriji. Posledica precej visoke splošne olajšave v Avstriji je ta, da nekaj manj kot polovica vseh zavezancev za dohodnino v Avstriji ne plača dohodnine, saj se jih veliko razvrsti v najnižji razred obdavčitve, ki je v Avstriji obdavčen z 0% davčno stopnjo (Wakounig & Simič, 2012, str. 14). V Sloveniji pa 0% davčne stopnje ni, zato morajo vsi zavezanci za dohodnino plačati vsaj nekaj davka. Tistih zavezancev, ki so bili leta 2011 v Avstriji razvrščeni v najvišji dohodninski razred, je bilo 2,7% vseh zavezancev za dohodnino v Avstriji (Wakounig & Simič, 2012, str. 14), medtem ko jih je bilo v Sloveniji leta 2011 kar 15,54% (MF, Osnovni statistični podatki iz odločb odmere dohodnine za leto 2011). Razlog za to je v tem, da so zavezanci za dohodnino v Sloveniji že pri veliko manjši neto letni davčni osnovi razvrščeni v najvišji dohodninski razred.

Iz legende ugotovimo, da v Sloveniji zavezanci za dohodnino veliko hitreje padejo v najvišji razred, in sicer že pri davčni osnovi 16.000 €, pri kateri zavezanci v Avstriji padejo šele v drugi razred, ki je imel davčno stopnjo leta 2007; 38,33%, leta 2012 pa 36,5%. Davčni zavezanci v Sloveniji pa imajo pri tej osnovi v obeh letih 41% davčno stopnjo.

Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Hrvaško med leti 2007 in 2012

Tabela 16: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Hrvaško med leti 2007 in 2012

LETO	2007		2012	
	Hrvaška	Slovenija	Hrvaška	Slovenija
Davčna osnova (€)				
5000	750,00 €	800,00 €	798,15 €	800,00 €
10000	1.994,09 €	1.952,00 €	2.048,15 €	1.837,06 €
16000	3.812,18 €	3.908,00 €	3.862,71 €	3.501,78 €
30000	8.712,18 €	9.648,00 €	9.462,71 €	9.241,78 €
65000	23.923,39 €	23.998,00 €	23.462,71 €	23.591,78 €
200000	84.673,39 €	79.348,00 €	77.462,71 €	78.941,78 €

Prvi razred	Drugi razred	Vmesni razred	Predzadnji razred	Najvišji razred
-------------	--------------	---------------	-------------------	-----------------

Vir: lasten

Obe državi sta si po obdavčitvi precej blizu. Obdavčitev se v Sloveniji med letoma ni bistveno spremenila, na Hrvaškem pa se nekoliko je, in sicer predvsem zaradi zmanjšanja števila davčnih razredov in nekoliko različnih davčnih stopenj. Največja razlika med letoma je bila na Hrvaškem pri davčni osnovi 30.000 € in 200.000 €. Leta 2007 se je davčna osnova 30.000 € na Hrvaškem razvrstila v predzadnji razred, ki je imel 35% davčno stopnjo, leta 2012 pa se je ta osnova razvrstila že v zadnji razred s 40% davčno stopnjo, zato so bili leta 2012 bolj obdavčeni. Davčna osnova 200.000 € pa je bila leta 2007 na Hrvaškem bolj obdavčena zaradi višje davčne stopnje v zadnjem razredu (45%), ki pa se je leta 2012 zmanjšala na 40%, zato je bila ta osnova leta 2012 manj obdavčena (glej tabele št. 1, 2, 6 in 7).

Prav tako je bila največja razlika v obdavčitvi Slovenije s Hrvaško leta 2007 pri davčni osnovi 30.000 € in 200.000 €. Ponovni razlog sta večji oz. manjši davčni stopnji v omenjenih državah.

Tudi na Hrvaškem se zavezanci že pri precej nizki davčni osnovi razvrstijo v najvišji davčni razred z izjemo leta 2007, ko je imela dohodninska lestvica štiri davčne razrede in so bili zavezanci pri davčni osnovi 16.000 € in 30.000 € razvrščeni v predzadnji razred. Leta 2012

so bili na Hrvaškem z davčno osnovo 5.000 € razvrščeni že v drugi davčni razred, zaradi nižje postavljenega praga davčnih osnov v dohodninski lestvici.

Splošni davčni olajšavi sta v obeh državah podobni. In sicer je ta v Sloveniji leta 2012 znašala 3.228,45€, na Hrvaškem pa 3.475,74€ (European commission, 2012).

Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Italijo med leti 2007 in 2012

Tabela 17: Primerjava obdavčitve zavezancev za dohodnino med Slovenijo in Italijo med leti 2007 in 2012

LETO	2007		2012	
Davčna osnova (€)	Italija	Slovenija	Italija	Slovenija
5000	1.150,00 €	800,00 €	1.150,00 €	800,00 €
10000	2.300,00 €	1.952,00 €	2.300,00 €	1.837,06 €
16000	3.720,00 €	3.908,00 €	3.720,00 €	3.501,78 €
30000	7.720,00 €	9.648,00 €	7.720,00 €	9.241,78 €
65000	21.320,00 €	23.998,00 €	21.320,00 €	23.591,78 €
200000	79.170,00 €	79.348,00 €	79.170,00 €	78.941,78 €

Prvi razred	Drugi razred	Vmesni razred	Predzadnji razred	Najvišji razred
-------------	--------------	---------------	-------------------	-----------------

Vir: lasten

Italija je bila v obeh letih obdavčena povsem enako z dohodnino, ker se dohodninska lestvica ni nič spremenila. Največje razlike v obdavčitvi s Slovenijo so bile v obeh letih pri davčni osnovi 5.000 €, 10.000€, 30.000 € in 65.000€. Pri davčni osnovi 5.000 € so zavezanci za dohodnino v Italiji bolj obdavčeni zato, ker imajo višjo davčno stopnjo v prvem razredu, ki znaša 23%, v Slovenij pa 16%. Pri davčni osnovi 10.000 € je ne glede na to, da so zavezanci v Sloveniji s to davčno osnovo razvrščeni že v drugi razred s 27% davčno stopnjo, razlog isti, saj je s to stopnjo obdavčeno še vseeno manj kot pol dohodka. Pri davčni osnovi 30.000 € in 65.000 € pa je Slovenija obdavčena višje zato, ker so zavezanci s to davčno osnovo že razvrščeni v najvišji razred s 41% davčno stopnjo (glej tabele št. 1, 2, in 5).

Zavezanci za dohodnino v Italiji so razvrščeni v 1. davčni razred do davčne osnove 10.000 € in so razvrščeni v zadnji razred šele pri davčni osnovi 200.000 €, torej zelo pozno.

Po podatkih Evropske komisije je bila višina splošne davčne olajšave v Italiji leta 2012 1.840 € (do 55.000 € dohodka), v Sloveniji pa je bila višja, in sicer 3.228,45 €.

5.4 UGOTOVITVE

Če primerjamo točko 5.1 (pred krizo) s točko 5.2 (med krizo) ugotovimo, da so bila v obdobju med krizo med leti v posameznem davčnem razredu zelo nizka odstopanja, to pa predvsem zato, ker število zavezancev za dohodnino ni tako nihalo kot pred krizo, prav tako pa so se dohodninske lestvice iz leta v leto zelo malo oz. manj spreminjale kot pa v letih pred krizo. Spomnimo se, da smo leta 2007 namesto petih dobili le tri davčne razrede, kar je definitivno vplivalo na večja odstopanja med leti v plačani dohodnini. V obeh obdobjih je bilo največ davčnih zavezancev razporejenih v prvi davčni razred. Med krizo je bilo v prvi davčni razred razporejenih 75 tisoč več zavezancev kot pa pred krizo. Razlog za to je v višji splošni olajšavi za zavezance z nižjimi dohodki. Zavezanci so v obeh obdobjih še vseeno plačali najmanj dohodnine. V obdobju med krizo so jo plačali 2 mio € manj.

V drugi davčni razred je bilo v obdobju med krizo razporejenih 26 tisoč zavezancev manj kot pa v obdobju pred krizo, ker je bilo med krizo več zavezancev za dohodnino razporejenih v prvi razred. Zavezanci so iz računa dohodnine v obdobju med krizo plačali 70 mio € več kot pa v obdobju pred krizo.

Najmanj zavezancev pa je bilo v obeh obdobjih razporejenih v tretji davčni razred. V obdobju med krizo je bilo v tretji razred razporejenih 12 tisoč zavezancev manj, kot pa v obdobju pred krizo. Iz računa dohodnine so zavezanci v obdobju med krizo plačali 120 mio € več kot pa v obdobju pred krizo. Razlog za to je predvsem ta, da se je razpoložljiv letni dohodek zavezanca povečal zaradi povečanja povprečne plače, kar pa je tudi privedlo do zvišanja plačila davka od dohodka.

V poglavju 5.3 sem ugotovila, da so pragovi neto letnih davčnih osnov v posameznem davčnem razredu v Italiji in Avstriji veliko bolj razširjeni, same meje davčnih razredov pa so postavljene veliko višje. Zavezanci v Avstriji so obdavčeni višje kot v Sloveniji šele pri zares ogromnih neto letnih davčnih osnovah, to pa predvsem zaradi večje davčne stopnje v najvišjem dohodninskem razredu, in da do neto letne davčne osnove, ko so v Sloveniji zavezanci razvrščeni že v vmesni razred obdavčitve, zavezanci v Avstriji sploh niso obdavčeni. Prav tako je splošna olajšava v Avstriji zelo visoka. Naslednja država, ki sem jo primerjala s Slovenijo, je Italija. V Italiji so zavezanci obdavčeni višje kot v Sloveniji, prav tako kot v Avstriji, šele pri zares velikih letnih neto davčnih osnovah in pa v prvem davčnem razredu zaradi večje davčne stopnje. Zadnja država, ki sem jo primerjala, pa je bila Hrvaška, kjer je obdavčitev z dohodnino precej podobna kot v Sloveniji. Zavezanci za dohodnino v Sloveniji in na Hrvaškem že zelo hitro vstopijo v najvišji razred obdavčitve, medtem ko zavezanci v Italiji in Avstriji vstopijo šele v drugi davčni razred dohodninske lestvice. Iz tega sledi, da so slovenski in hrvaški zavezanci za dohodnino veliko bolj neugodno obdavčeni, kot so obdavčeni zavezanci za dohodnino v Avstriji in Italiji.

6 ZAKLJUČEK

Davek od dohodkov fizičnih oseb je del davčnega sistema, ki je bil vzpostavljen z namenom zbiranja javnih prihodkov za plačevanje koristi, ki jih ima posameznik od javnega sektorja. Prvič se je pojavil že v 19. tem stoletju v Veliki Britaniji, nato pa se je postopoma razširil po celotni Evropi in še danes v večini držav predstavlja enega izmed pomembnejših davkov oz. sredstev za izvajanje fiskalne politike. Za davek od dohodka je značilno, da vsaka država posebej določi, kaj bo predmet obdavčitve ter kakšne bodo olajšave in višine le-tega. Način pobiranja tega davka je v večini držav podoben, saj se ob izplačilu dohodkov odtegne tudi znesek akontacije tega davka.

Med finančno in gospodarsko krizo je dohodnina v večini držav članic EU igrala pomembno vlogo, saj je prišlo do javnofinančnega primanjkljaja, ki se ga je dalo zmanjšati samo v smeri povečevanja javnofinančnih prihodkov. V času krize se mora prav tako povečati gospodarska rast, do česar pa ne more priti, če je delo oz. dohodek iz delovnega razmerja visoko obdavčen. Večina držav je tako zmanjševala davčno obremenitev obdavčitve dela, vendar pa so na račun tega upadali javni prihodki, zato so morali to vrzel zapolniti. Eden izmed ukrepov pri dohodnini je bil ta, da se premožnejše obdavči višje, na račun tega pa se lahko tiste z najmanjšimi prihodki obdavči nižje. Slovenija je kot ukrep uporabila dodatno olajšavo za zavezance z nižjimi prihodki. V svoji analizi sem ugotovila, da je omenjena olajšava med krizo ugodno vplivala na obdavčitev zavezancev z nižjimi prihodki, zato sem hipotezo 1, ki pravi, da se je davčno breme zavezancev za dohodnino z najnižjimi dohodki v obdobju finančne in gospodarske krize zmanjšalo zaradi uvedbe dodatne olajšave, potrdila. Prav tako sem prišla do ugotovitve, da so bile pravzaprav vse osebe med krizo manj obdavčene z davkom od dohodka, zato sem hipotezo 2 ovrгла, saj se davčno breme zavezancev za dohodnino z najvišjimi (3-kratnikom in 5-kratnikom povprečne plače v RS) dohodki v obdobju finančne in gospodarske krize ni povečalo, ker so bili v obdobju med krizo zavezanci z najvišjimi dohodki še vseeno obdavčeni z nižjo davčno stopnjo, kot so bili to zavezanci z najvišjimi dohodki v obdobju pred krizo.

Uvedba splošne olajšave za zavezance z nizkimi dohodki je tudi bistvenega pomena zato, ker je največ zavezancev za dohodnino v Sloveniji razporejenih v prvi dohodninski razred, ki plača skupno najmanj dohodnine. Najmanj zavezancev pa je razporejenih v tretji dohodninski razred, ki zaradi visokih prihodkov skupno plača največ dohodnine.

V primerjavi obdavčitve in lastnosti dohodnine z drugimi državami EU (Italija, Hrvaška in Avstrija) sem ugotovila, da je Slovenija po obdavčitvi še najbližje Hrvaški, saj sta dohodninski lestvici in pa olajšavi v omenjenih državah precej podobni. Olajšave, ki znižajo davčno osnovo, so značilne za vse obravnavane države, s tem da so za Italijo in Avstrijo značilne še olajšave, ki znižajo sam davek. Pragovi neto letnih davčnih osnov v posameznem davčnem razredu v Italiji in Avstriji so veliko bolj razširjeni, same meje davčnih razredov pa so postavljene veliko višje. Prav tako sem ugotovila, da so zavezanci v Avstriji in Italiji obdavčeni višje kot v Sloveniji šele pri zares ogromnih neto letnih davčnih osnovah, to pa predvsem zaradi večje davčne stopnje. Potrebno je omeniti še, da v Avstriji zavezanci do

neto letne davčne osnove, ko so v Sloveniji zavezanci razvrščeni že v vmesni razred obdavčitve, sploh niso obdavčeni. Prav tako je splošna olajšava v Avstriji zelo visoka, zato iz tega sledi, da so slovenski in hrvaški zavezanci za dohodnino veliko bolj neugodno obdavčeni, kot so obdavčeni zavezanci za dohodnino v Avstriji in Italiji.

Iz celotne analize sem ugotovila, da so bili ukrepi države v času med finančno in gospodarsko krizo učinkoviti, saj so bili vsi zavezanci od dohodka fizičnih oseb med krizo obdavčeni precej nižje, kot pa so bili pred krizo, vendar pa se kljub temu v ugodnosti obdavčitve (v prid zavezancem) še nismo približali drugim državam.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

1. Čok, M., Sambt, J., Košak, M., Verbič, M., Majcen, B. (2012). Distribution of personal income tax changes in Slovenia. *Post-Communist Economies*. 2012 (št. 4), str. 503-515.
2. Čok, M., Stanovnik, T., Cirman, A., Rupel, V., Rant, V., Gabrijelčič, I. (2012). *Javne finance v Sloveniji*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. Ganghof, S. (2006). *The politics of income taxation*. Colchester : ECPR.
4. Klun, M. (2011). *Davčni sistem*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
5. Kranjec, M. (2003). *Davki in proračun*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
6. Pernek, F., Kostanjevec, B., Čampa, M. (2009). *Davčno pravo in javne finance*. Novo mesto: Fakulteta za poslovne in upravne vede.
7. Stanovnik, T. (2012). *Javne finance*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
8. Szarowska, I. (2014). Personal income taxation in a context of a tax structure. *Procedia Economics and Finance*. 2012, str. 662-669.
9. Klun, M., Jovanovič, T. (2012). Primerjava različnih segmentov javnih financ s poudarkom na davčnih sistemih. V M. Vintar, M. Klun, A. Kuhelj (Ured.), *Primerjalni pogled na delovanje izbranih področij javnega sektorja v Sloveniji* (str. 159-172). Ljubljana: Fakulteta za upravo.
10. Wakounig, M., Simič, I. (2012). Dohodnina v Avstriji in Sloveniji. *Denar*, 2012 (št. 410), str. 13-14.

VIRI

1. (2006). Zakon o dohodnini (Zdoh-2). Ur. list RS, št. 13/11.
2. Bundesministerium für Finanzen. (10.6.2015). The 2012 tax book. *Pridobljeno iz: https://english.bmf.gov.at/services/publications/Tax_book_2012_En_fin.pdf?4vfp3*.
3. Davčna uprava republike Slovenije. (8.5.2015). Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2005. *Pridobljeno iz: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2005/stopnje_dohodnine_in_davcne_olajsave_za_leto_2005/*.
4. Davčna uprava republike Slovenije. (8.5.2015). Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2006. *Pridobljeno iz: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2006/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2006/*.
5. Davčna uprava republike Slovenije. (8.5.2015). Lestvica za odmero dohodnine in olajšave za leto 2007. *Pridobljeno iz: http://www.durs.gov.si/si/davki_predpisi_in_pojasnila/dohodnina_pojasnila/stopnje_dohodnine_za_leto_2007/lestvica_za_odmero_dohodnine_in_olajsave_za_leto_2007/*.

6. Davčna uprava republike Slovenije. (8.5.2015). Minimalna plača po mesecih. *Pridobljeno iz:*
http://www.durs.gov.si/si/aktualno/minimalna_in_zajamcena_placa/minimalna_placa_po_mesecih.
7. Encyclopaedia Britannica. (3.8.2015). Income tax. *Pridobljeno iz:*
<http://www.britannica.com/topic/income-tax#toc71953>.
8. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). Worldwide personal tax guide, 2012-2013. *Pridobljeno iz:*
[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_Personal_Tax_Guide/\\$FILE/2012-2013_Worldwide_personal_tax_guide.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Worldwide_Personal_Tax_Guide/$FILE/2012-2013_Worldwide_personal_tax_guide.pdf).
9. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). Income tax in Austria, year 2014-2015. *Pridobljeno iz:* <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Worldwide-Personal-Tax-Guide---XMLQS?preview&XmlUrl=/ec1images/taxguides/TGE-2014/TGE-AT.xml>.
10. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). Income tax in Croatia, year 2014-2015. *Pridobljeno iz:* <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Worldwide-Personal-Tax-Guide---XMLQS?preview&XmlUrl=/ec1images/taxguides/TGE-2014/TGE-HR.xml>.
11. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). Income tax in Italy, year 2014-2015. *Pridobljeno iz:* <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Worldwide-Personal-Tax-Guide---XMLQS?preview&XmlUrl=/ec1images/taxguides/TGE-2014/TGE-IT.xml>.
12. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). Income tax in Slovenia, year 2014-2015. *Pridobljeno iz:* <http://www.ey.com/GL/en/Services/Tax/Worldwide-Personal-Tax-Guide---XMLQS?preview&XmlUrl=/ec1images/taxguides/TGE-2014/TGE-SI.xml>.
13. Ernst & Young Global Limited. (20.7.2015). The global executive, year 2007. *Pridobljeno iz:*
[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Global_Executive_2007/\\$FILE/GE_2007_Global_Executive.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Global_Executive_2007/$FILE/GE_2007_Global_Executive.pdf).
14. European Commission. (10.8.2015). Monitoring tax revenues and tax reforms in EU Member States 2010. *Pridobljeno iz:*
http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/ee-2010-6_en.pdf.
15. European Commission. (13.7.2015). Personal income tax in Austria. *Pridobljeno iz:*
http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=17/1424158791&taxType=PIT.
16. European Commission. (13.7.2015). Personal income tax in Croatia. *Pridobljeno iz:*
http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=2961/1424159082&taxType=PIT.
17. European Commission. (13.7.2015). Personal income tax in Italy. *Pridobljeno iz:*
http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=352/1424159221&taxType=PIT.
18. European Commission. (13.7.2015). Personal income tax in Slovenia. *Pridobljeno iz:*
http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxDetail.html?id=715/1424159344&taxType=PIT.
19. Finančna uprava Republike Slovenije. (8.5.2015). Lestvice za odmero dohodnine in olajšave od leta 2008 do 2015. *Pridobljeno iz:*

http://www.fu.gov.si/davki_in_druge_dajatve/podrocja/dohodnina/letna_odmera_dohodnine/

20. Ministrstvo za finance (2007). Osnovni statistični podatki o odmeri dohodnine za leto 2005. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
21. Ministrstvo za finance (2008). Osnovni statistični podatki o odmeri dohodnine od dohodkov, ki se všttevajo v letno davčno osnovo za leto 2006. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
22. Ministrstvo za finance (2009). Podatki o odmeri dohodnine za leto 2007. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
23. Ministrstvo za finance (2012). Osnovni statistični podatki iz odločb odmere dohodnine za leto 2010. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
24. Ministrstvo za finance (2013). Osnovni statistični podatki iz odločb odmere dohodnine za leto 2011. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
25. Ministrstvo za finance (2014). Osnovni statistični podatki iz odločb odmere dohodnine za leto 2012. Ljubljana: Ministrstvo za finance.
26. Statistični urad Republike Slovenije. (8.5.2015). Povprečne mesečne plače. *Pridobljeno* *iz:*
http://pxweb.stat.si/pxweb/Database/Dem_soc/07_trg_dela/10_place/01_07010_place/01_07010_place.asp

PRILOGE

Priloga 1: Lestvice za odmero dohodnine in olajšave

Stopnje dohodnine za davčno leto 2005:

LETO 2005			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	5.424,80		16 %
5.424,80	10.599,23	868,00	+33 % nad 5.425,80
10.599,23	21.448,84	2576,00	+38 % nad 10.599,23
21.448,84	43.106,33	6698,00	+42 % nad 21.448,84
43.106,33		15795,00	+50 % nad 43.106,33

Vir: DURS (2005)

Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug rezident za njega ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Zmanjšanje letne davčne osnove za leto 2005 se prizna v višini 2355,20 € (drugi odstavek 134. člena) oziroma mesečno 196,27 € (DURS, 2005).

Stopnje dohodnine za davčno leto 2006:

LETO 2006			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	5.538,72		16%
5.538,72	10.821,82	886,20	+33 % nad 5.538,72
10.821,82	21.899,27	2.629,62	+37 % nad 10.821,82
21.899,27	44.011,56	6.728,27	+41 % nad 21.899,27
44.011,56		15.794,31	+50 % nad 44.011,56

Vir: DURS (2006)

Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug rezident za njega ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Zmanjšanje letne davčne osnove za leto 2006 se prizna v višini 2521,82 € oziroma mesečno 210,15 € (DURS, 2006).

Stopnje dohodnine za davčno leto 2007:

LETO 2007			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	6.800		16%
6.800	13.600	1.088,00	+ 27 % nad 6.800
13.600		2.924,00	+ 41 % nad 13.600

Vir: DURS (2007)

Splošna olajšava je namenjena vsem zavezancem pod pogojem, da drug rezident zanje ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana. Zmanjšanje letne davčne osnove za leto 2007 se prizna v višini 2.800 € oziroma 233,33 € na mesec (DURS, 2007).

Stopnje dohodnine za davčno leto 2010:

LETO 2010			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	7.528,99		16 %
7.528,99	15.057,96	1.204,64	+ 27 % nad 7.528,99
15.057,96		3.237,46	+ 41 % nad 15.057,96

Vir: FURS (2010)

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2010:

Če znaša skupni dohodek (€)		Znaša splošna olajšava (€)
Nad	Do	
	10.200,00	6.120,00
10.200,00	11.800,00	4.147,67
11.800,00		3.100,17

Vir: FURS (2010)

Stopnje dohodnine za davčno leto 2011:

LETO 2011			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	7.634,40		16 %
7.634,40	15.268,77	1.221,50	+ 27 % nad 7.634,40
15.268,77		3.282,78	+ 41 % nad 15.268,77

Vir: FURS (2011)

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2011:

Če znaša skupni dohodek (€)		Znaša splošna olajšava (€)
Nad	Do	
	10.342,80	6.205,68
10.342,80	11.965,20	4.205,74
11.965,20		3.143,57

Vir: FURS (2011)

Stopnje dohodnine za davčno leto 2012:

LETO 2012			
Če znaša neto letna davčna osnova (€)		Znaša dohodnina (€)	
Nad	Do		
	7.840,53		16 %
7.840,53	15.681,03	1.254,48	+ 27 % nad 7.840,53
15.681,03		3.371,42	+ 41 % nad 15.681,03

Vir: FURS (2012)

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2012:

Če znaša skupni dohodek (€)		Znaša splošna olajšava (€)
Nad	Do	
	10.622,06	6.373,24
10.622,06	12.288,26	4.319,30
12.288,26		3.228,45

Vir: FURS (2012)

Priloga 2: Podatki o minimalnih in povprečnih plačah

LETO	MINIMALNA BRUTO PLAČA (€)	POVPREČNA BRUTO PLAČA (€)
2005	511,60	1212,25
2006	521,83	1261,09
2007	538,53	1342,80
2008	589,19	1457,66
2009	597,43	1488,19
2010	734,15	1534,04
2011	748,10	1546,09
2012	763,06	1534,54

Vir: DURS in Statistični urad RS (2015); Podatki iz vsakega leta so izvzeti v mesecu decembru)